

Rasowe gołębie, drób, króliki i inne zwierzęta

Internetowy kwartalnik dla hodowców

Nr 51 (lipiec – wrzesień 2026)

© Małgorzata Zduńczyk, Zdzisław Jakubanis, Manfred Uglorz

Korekta: Zdzisław Jakubanis

Skład: Manfred Uglorz

Redakcja nie odpowiada za nadesłane teksty i zastrzega sobie dokonanie w nich koniecznych zmian.

Przedruk, odtwarzanie lub przetwarzanie całości lub fragmentów internetowego czasopisma (Rasowe gołębie, drób, króliki i inne zwierzęta [Internetowy kwartalnik dla hodowców]) w mediach każdego rodzaju wymaga zezwolenia Redakcji.

Wszystkie zdjęcia i rysunki wyłącznie dla celów poglądowych.

All photos and drawings for illustrative purposes only.

Alle Fotos und Zeichnungen dienen nur zur Veranschaulichung

Na stronie tytułowej: Shabo – Fot. Zdzisław Jakubanis

Kontakt: niwela@gazeta.pl

Spis treści

Manfred Uglorz, *Turkot frankoński*, 4

Manfred Uglorz, *Kastyljska*, 8

Marek Jerzy Uglorz, *Kakadu różowa*, 10

Marek Jerzy Uglorz, *Lorysa tęczowa*, 14

Manfred Uglorz, *Wyspiarek zboczony*, 17

Zdzisław Jakubanis, *Apiterapia*, 20

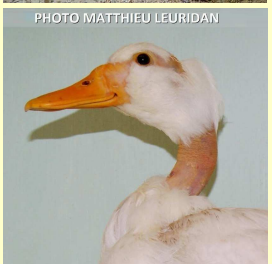

PHOTO MATTHIEU LEURIDAN

Wzorce, 27

**Starowęgierski pocztowy wystawowy, Kaczka gołoszyjka,
Indyk z Majorki, Króliki typu wiedeńskiego.**

Czesi mają nową rasę, 49

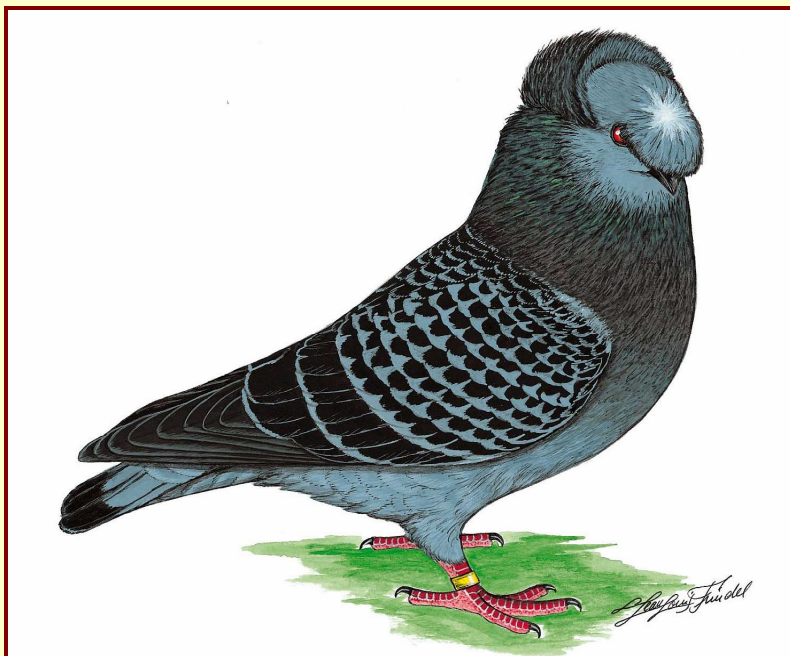
Filatelistyka, 50

Turkot frankoński (EE 512)

N: Fränkische Trommeltaube; F: Tambour de frankonie, A: Franconian Trumpeter

Grupa VII – turkoty

Obrączka numer 8

Pochodzenie

Turkoty frankońskie zostały wyhodowane około 180 lat temu w Górnej Frankonii i na pograniczu Turyngii (Niemcy). Początkowo toczyła się dyskusja, czy powinny one być gładkonogie, czy z łapcami. Zwyciężyła opcja pierwsza.

Na początku XX wieku został wytyczony kierunek dalszej hodowli, a w roku 1924 został założony klub, zrzeszający hodowców turkotów frankońskich.

Hodowane są w wielu krajach i ciągle w Niemczech cieszą się wielką popularnością.

Charakterystyka ogólna

Gołąb o silnym korpusie, mocnej szyi, głęboko osadzony, z lekko opadającą postawą, gładkonogi, z gęsto upierzoną koronką i goździkiem.

Są gołębiami spokojnymi, łatwo dającymi się oswoić.

Cechy rasowości

Głowa turkota frankońskiego jest silna, szeroka i płaska, ze stosunkowo płaskim czołem, bogato upierzoną koronką, szeroką, prosto stojącą, bez luk i bez bocznych rozet. Pióra w tylnej części koronki także są dobrze zwarte. Wymagany jest podział piór pomiędzy koronką a upierzeniem tylnej częścią szyi. Pióra na przedniej części koronki utrzymywane są w pionie. Koronka nie może być pusta. Goździk jest bogato upierzony, o owalnym kształcie, możliwie ze wszystkich stron zamknięty, spoczywający na przedniej części dzioba, zakrywający dobrze woskówki. Wymagana jest podbudowa z małych, sztywnych piórek, w celu zapewnienia gołębiowi dobrej widoczności.

Oczy u gołębi białych, żółtopłowych jasnogłowych, sercanych i siodłatych są ciemne, u pozostałych odmian barwnych koloru pomarańczowego. Turkoty frankońskie mają **brwi** wąskie, w zależności od koloru upierzenia głowy od jasnych do ciemnoszarych. **Dziób** mają średniej długości, od ciemnego do czarnego u gołębi ciemnych, rogowej u mącznych, skowronkowych, niebieskopłowych i niebieskopłowych grochowych, jasny zaś u gołębi o jasnym upierzeniu, sercanych i siodłatych. u czerwonych dopuszcza się małą muszkę na końcu dzioba. U ciemno upierzonych sercanych i siodłatych dopuszcza się ciemno zabarwioną dolną część dzioba.

Turkoty frankońskie mają **szyję** krótką i silną; **piers** szeroką i wysuniętą do przodu; **plecy** szerokie, nieco opadające; **skrzydła** mocne i szerokie, nie sięgające końcami lotek końca ogona; **ogon** z szerokimi sterówkami, nieco opadający i tworzący z plecami jedną linię. **Nogi** mają dosyć krótkie, podudzia prawie niewidoczne, skoki i palce nieupierzone.

Upierzenie jest dobrze rozwinięte, przylegające, ale nie za bardzo sprężyste.

Rodzaje kolorów

Hodowcy turkotów frankońskich postarali się, aby występowały one w licznych odmianach

kolorystycznych, dlatego na niektórych lokalnych wystawach pokazywane są wraz z gołębiami, należącymi do V grupy (barwne). Są białe, czarne, czerwone, żółte, niebieskie z czarnymi pasami lub bez; niebieskie grochowe; niebieskopłowe z ciemnymi pasami lub bez; grochowe czerwopłowe, żółtopłowe, niebieskopłowe, czerwopłowe, żółtopłowe; mączne z ciemnymi pasami lub bez, skowronkowe, żółtopłowe jasnogłowa, niebieskie oszronione (szymele) z czarnymi pasami; pstrogłowe w kolorze czarnym, czerwonym, żółtym, niebieskim, z różą na skrzydłach lub bez; tygrysie i plamiste (szeki)

ki) w kolorze czarnym, czerwonym, żółtym i niebieskim, białotarczowe w kolorze czarnym, czerwonym i żółtym, sercate i siodlate w kolorze czarnym, niebieskim, czerwonym, żółtym, niebieskim grochowym, mącznym i niebieskopłowym grochowym.

Kolory i rysunek

Kolory – czarny, czerwony i żółty powinny być nasycone i błyszczące. Kolory: niebieskie, płowe i mączne czyste, nieokopcone i niezazachmurzone; pasy czyste, nie za szerokie, nie łączące się z sobą i nie zachodzące na siebie. Grochowe i skowronkowe powinny mieć na skrzydłach możliwie równomierne i ostre znaczenia, oraz mączne i skowronkowe z piersią w kolorze ochry, który rozciąga się ku górze i w kierunku brzucha. Żółtopłowe jasnogłowe mają lśniący żółtopłowy kolor szyi, piersi i pasów. Biel głowy delikatnie przechodzi w upierzenie szyi. Tarcze skrzydeł, brzuch, plecy i ogon są w kolorze kości słoniowej. U samic dopuszczalny jest lekko szary odcień na piersi i brzuchu. Pstroglowe mają upierzenie głowy przeplatane białymi piórami, jeśli występują z różą, to muszą mieć kilka pojedynczych (5-10) białych piór na skrzydłach w okolicy stawu łokciowego.

U tygrysich siedem lotek I rzędu i ogon są w kolorze, pierś jest w kolorze lub może występować z rysunkiem tygrysim. Plamiste na białym tle podstawowym mają możliwie równomiernie rozłożony barwny rysunek (nie za duże obszary); lotki i ogon mogą być całkowicie białe. Gołębie, które mają tylko kilka białych, względnie kolorowych piór, nie są uważane ani za tygrysie, ani za plamiste. U białotarczowych dopuszczalne są nie za długie białe plecy, tarcze skrzydeł są białe, mają przynajmniej siedem zewnętrznych lotek I rzędu i pozostałe upierzenie w kolorze. U gołębi młodych dopuszcza się nieco kolorowych piór na tarczach skrzydeł.

U sercatych kolorowe są: koronka, tylna część szyi, ramiona, pierś, ogon z piórami pokryw ogonowej i klinem, policzki poniżej oczu; białe są: głowa, przednia część szyi, skrzydła, dolna część piersi i plecy.

U siodlatych kolorowe są tarcze skrzydeł, białe zaś są od 8 do 14 zewnętrznych lotek, lub wszystkie lotki I i II rzędu, dopuszcza się białe pióra w okolicy łokci.

Podczas oceny sercatych lub siodlatych wymaga się bardziej wyrozumiałej oceny.

Duże wady

Do wad zalicza się słaby i wysoko usytuowany korpus; za długą i smukłą szyję; za długi tułów; odkryte plecy; szablowate lotki, wąska lub silnie wysklepiona głowa; wąska, krzywa, niepełna lub za głęboko osadzona koronka; bardzo wyraźne rozety; sterczący lub wiszący goździk, ograniczający widoczność; upierzone nogi, zbyt luźne upierzenie koronki i tylnej części szyi oraz duże błędy w kolorze i rysunku, jak również inny kolor pleców u gołębi jednobarwnych.

Dane do oceny

Przy ocenie podczas selekcji w gołębniku, głównie na wystawach, bierze się pod uwagę wygląd ogólny, sylwetkę, postawę, kształt koronki i goździka; kolor i rysunek.

Manfred Uglorz

Kastylijska

Castellana

N: , Kastilianer, F: Castiliane, A: Castilian Fowl

Obrączki: 1.0 – Ø 18, 0.1 – Ø 16.

Pochodzenie

Kury kastylijskie – jak nazwa wskazuje – pochodzą z Kastylii (Hiszpania). Są to bardzo stare hiszpańskie kury typu wiejskiego, które dały początek innym hiszpańskim kurom, jak minorcom, andaluzyjskim i hiszpańskim z białymi policzkami.

Znane już były w średniowieczu. Opisane zostały przez kronikarza D. Denighofa w 800 roku.

Charakterystyka ogólna

Kury kastylijskie są średniej wielkości, z ogonem osadzonym pod kątem, o dumnej i eleganckiej postawie i o żywotnym temperamencie. Cechy te przekazały wyżej wymienionym rasom.

Charakterystyka użytkowości

Waga koguta wynosi od 2,0 do 2,5 kg, kury zaś od 1,75 do 2,0 kg. Są więc to niewielkie kury, ale bardzo „pracowite” na wybiegu. Kurki znoszą białe jaja o wadze około 60 g, w ciągu roku około od 180 do 200. A więc pomimo powyższego, kury kastylijskie warte są zainteresowania. Najlepiej trzymać je na obszernym trawiastym terenie. Odporne są na ciepło, mniej odporne na mróz.

Opis budowy

Budowa koguta

Tułów koguta powinien być stosunkowo długi, walcowaty i lekko opadający; **szyję** średniej długości, proporcjonalną do korpusu i lekko wygiętą; szeroki, długi, lekko opadający **grzbiet**, a **ramiona** z przodu zaokrąglone. Ma długie i mocno przylegające do korpusu **skrzydła**; **siodło** z bogatą poduszką; nie za długi **ogon**, noszony pod kątem, z dużą ilością sierpówek. **Pierś** powinna być szeroka, pełna i głęboka, a **brzuch** dobrze rozwinięty i wypełniony.

Kogut ma **głowę** szeroką i stosunkowo długą, z średniej wielkości, stojącym **grzebieniem**, z od 5 do 7 zębami, niezbyt głęboko wykrojonymi. Błyszka grzebienia sięga karku, lecz nie przylega do niego. **Policzki** ma gładkie i czerwone, **dzwonki** średniej wielkości, o delikatnej strukturze; **zausznice** białe, owalne i średniej długości; duże **oczy** koloru orzecha laskowego. **Dziób** u niego jest średniej długości i mocny, od czarnego do ciemnorogowego.

Podudzia koguta są bardzo dobrze widoczne; **skoki** nieupierzone, średniej wielkości, ciemnołupkowego koloru; dobrze rozwarte **palce**, a pazurki koloru rogowego.

Całe **upierzenie** jest mocno i sprężyste przylegające.

Budowa kury

Kura podobna jest do koguta, z wyjątkiem cech właściwych dla kury. Jednak ma ona bardziej wydłużony **korpus** w formie walca i dłuższy **grzbiet**, szeroki i głęboki **brzuch**, dobrze wypełnioną **pierś**, **grzebień** z przodu stojący, ale z tyłu bez pofałdowań opadający na bok. Nie może on przykrywać oka.

Duże wady

Do wad zalicza się: ubogi, wrzecionowaty korpus, za płasko noszony ogon, za jasne skoki i palce, stojący lub mocno zwinięty grzebień u kury.

Odmiany barwne

Kastylijskie występują tylko w jednej odmianie barwnej, a mianowicie czarnej. Czerń u nich powinna być głęboka, lśniąca bez jakiegokolwiek innej domieszki barwy.

Manfred Uglorz

Kakadu różowa

Eolophus roseicapilla

Rząd: *Psittaciformes* (papugowe)

Obrączka: Ø 9.5 mm

Systematyka

Nazwy:	Łacińskie:	Polskie:	Inne:	
Gromada:	<i>Aves</i>	ptaki	Angielska:	Rose-breasted Cockatoo,
Rząd:	<i>Psittaciformes</i>	papugowe	Czeska:	Kakadu růžový
Rodzina:	<i>Cacatuidae</i>	kakaduowate	Francuska:	Cacatoès rosablin
Rodzaj:	<i>Eolophus</i>	kakadu	Holenderska	Roze kaketoe
Gatunek:	<i>Eolophus roseicapilla</i>	Kakadu różowa	Niemiecka:	Rosakadu

EKOLOGIA

❖ Zasięg występowania

Znawcy twierdzą, że najliczniejszą papugą świata jest kakadu różowa, zamieszkująca niemal całą Australię, z wyjątkiem wilgotnych północnych wybrzeży. Jeśli nawet tak nie jest, bez wątpienia jest jednym z najliczniejszych i najpowszechniejszych gatunków Australii, introdukowanym na Tasmanię i Nową Zelandię.

❖ Zajmowane stanowisko

Preferuje tereny otwarte z rzadka rosnącymi drzewami, takie jak sawanny, widne lasy eukaliptusowe oraz formacje krzewiaste. W naturze najczęściej można ją spotkać w pobliżu cieków i zbiorników wodnych, które są niezbędne do codziennego funkcjonowania ogromnych i głośnych stad, liczących od 10 do 1000 osobników. Niemal nie występuje w gęstych lasach deszczowych oraz w skrajnie suchych, bezwodnych częściach pustyń.

Masowo zasiedla pola uprawne, pastwiska i tereny rolnicze, gdzie korzysta z łatwego dostępu do zbóż oraz sztucznych poidel dla bydła. Jest też pospolitym widokiem w australijskich parkach miejskich, ogrodach, na polach golfowych i boiskach.

MORFOLOGIA

Kakadu różowa wraz z kakadu inką oraz żółtlicą należy do mniejszych przedstawicieli rodziny kakaduowatych. Dorasta do 35 cm długości i osiąga masę około 300–400 g.

Dziób ma mocny, zakrzywiony, o barwie kości słoniowej lub jasnoszarej. Nogi natomiast szare, o budowie zygodaktylicznej (dwa palce skierowane do przodu, dwa do tyłu), co ułatwia wspinaczkę i manipulowanie pokarmem. Jak wszystkie kakadu głowę ma zwieńczoną krótkim, ruchomym czubem w kolorze jasnoróżowym lub białym (zależnie od podgatunku). Badacze wyodrębnili bowiem trzy podgatunki, różniące się nieznacznie ubar-

wieniem:

1. *E. r. roseicapilla* - podgatunek nominatywny, zamieszkujący zachodnią i zachodnio-środkową Australię. Posiada nieco dłuższy i pełniejszy czubek o głębszym odcieniu różu niż odmiana wschodnia. Skóra wokół oczu (obrączka oczna) jest zazwyczaj szaro-różowa lub biaława.
2. *E. r. albiceps* – podgatunek wschodni, zamieszkujący wschodnią i południowo-wschodnią Australię (najczęściej spotykany w hodowlach). Charakteryzuje się bardzo jasnym, niemal białym czubkiem. Obrączka oczna u dorosłych osobników jest zazwyczaj wyraźnie różowa i pomarszczona.
3. *E. r. kuhli* – podgatunek północny. Jest to najmniejszy z podgatunków. Ma zazwyczaj bledsze upierzenie i krótszy czubek w porównaniu do odmiany zachodniej.

Najważniejsza różnica między płciami kakadu różowego to kolor tęczówki. Dorosłe samce mają oczy bardzo ciemnobrązowe lub czarne, natomiast u samic tęczówki są czerwone, różowe lub jaśniej brązowe.

Grzbiet, skrzydła i ogon są jasnoszare (popielate). Twarz, szyja, pierś i brzuch mają intensywny, nasycony różowy kolor. Pod skrzydłami również znajdują się różowe pióra, co jest widoczne dopiero podczas lotu. W hodowlach występują też mutacje, które zachowały charakterystyczny róż, a szarość zamieniły na inne kolory:

1. Lutino - najpopularniejsza mutacja. Ptak traci szary pigment (melaninę), przez co skrzydła i grzbiet stają się śnieżnobiałe. Oczy są czerwone;
2. Cynamonowa - szare pióra przybierają odcień beżowy lub jasnobrązowy, co nadaje ptakowi cieplejszy, pastelowy wygląd;
3. Srebrna - redukcja melaniny sprawia, że szarość skrzydeł jest bardzo jasna, niemal metaliczna, przy zachowaniu standardowego różu na brzuchu;
4. Niebieska - bardzo rzadka mutacja, w której różowy pigment zostaje zastąpiony białym lub bardzo bladym, a szary grzbiet zyskuje chłodny, stalowy odcień;
5. Szpakowata - charakteryzuje się nieregularnymi białymi plamami na szarych częściach upierzenia.

Barwy młodych osobników są stonowane.

HODOWLA

❖ Pomieszczenie do hodowli

Kakadu różowa jest odporna na zmienne warunki pogodowe i z powodzeniem może być

hodowana w wolierze zewnętrznej, która powinna mieć zadaszone zacisze, chroniące przed wiatrem i zimnym deszczem. Nie jest przesadnie hałaśliwa, więc nie trzeba uważać na odległość woliery od zabudowań sąsiadów. Zważywszy, że rozpiętość skrzydeł wynosi około 75 cm, a ptak lubi ruch, odpowiednie rozmiary woliery są następujące: 1,5 m szerokości, 2 m wysokości i do 7 m długości. Jeśli kakadu różowa jest trzymana w domu, klatka powinna mieć minimum około 1 m² podłogi i wysokość 1,5 m. Dla pary powinna być odpowiednio większa.

Z uwagi na silny dziób, siatka i klatka muszą być wykonane z grubych, najlepiej stalowych lub malowanych proszkowo prętów.

W wolierach zewnętrznych ptaki chętnie żerują na ziemi, dlatego warto wysypać dno piaskiem lub drobną korą. Ważna jest regularna kąpiel (nawet 3–7

razy w tygodniu), aby utrzymać zdrowie skóry i piór. Zwłaszcza małe klatki dobrze jest wyposażać w zabawki do niszczenia i świeże gałęzie drzew owocowych do obgryzania, co zapobiega nudzie i problemom behawioralnym.

Decydując się na różową kakadu warto pamiętać, że w niewoli dożywa od 50 do 70 lat. Chociaż łatwo przyzwyczajają się do nowych opiekunów, wykazuje większe od innych papug przywiązanie do miejsca.

❖ Pokarm

W naturze kakadu różowa żywi się przede wszystkim nasionami traw, chwastów i zbóż (pszenicą, owsem, jęczmieniem), które zbiera z ziemi. Także liśćmi, pąkami kwiatów, kielkami, figami, jagodami, orzechami drzew eukaliptusowych. W niewoli część tej listy trzeba zamienić na dostępne zamienniki. Z słonecznikiem warto ostrożnie nie przesadzać. Podawać brokuły, marchew, seler, paprykę, buraki, szpinak, jarmuż, zielony groszek, jabłko, gruszkę, banana, cytrusy, winogrona, owoce jagodowe. Skielkowane nasiona stanowią cenne źródło witamin, szczególnie w okresie lęgowym.

❖ Rozmnażanie

Kakadu różowa dojrzałość płciową osiąga w wieku 4-5 lat. W naturze gnieździ się w dziuplach drzew. Sezon lęgowy trwa od lipca do grudnia, natomiast w Europie przesuwa się na miesiące wiosenno-letnie. W niewoli sprawdza się budka lęgowa pionowa lub lekko nachylo-

na o wymiarach ok. 30x30 cm podstawy i 60–90 cm wysokości z otworem wlotowym o średnicy 10–12 cm. Kakadu różowa jako jedyny z rodziny kakadu wyściela wnętrze gniazda świeżymi liśćmi i gałązkami (głównie eukaliptusa, zaś w hodowli wierzby lub drzew owocowych), co pomaga utrzymać odpowiednią wilgotność.

W okresie godowym samiec często karmi samicę i w charakterystyczny sposób tokuje, rozkładając skrzydła i czub. Samica składa zazwyczaj od dwóch do pięciu białych jaj, które wysiaduje przez około 25 dni. Następnie rodzice dzielą się inkubacją. Pisklęta opuszczają gniazdo około 50 dni po wykluciu, ale pozostają pod opieką przez kolejne kilka tygodni, ucząc się samodzielnego żerowania.

W okresie lęgowym samce mogą stać się agresywne wobec samic, zwłaszcza w zbyt małych wolierach, więc trzeba zapewnić ptakom możliwość ucieczki lub schronienia.

Marek Jerzy Uglorz

Lorysa tęczowa

Trichoglossus moluccanus

Rząd: *Psittaciformes* (papugowe)

Obrączka: Ø 6.5 mm

Systematyka

Nazwy:	Łacińskie:	Polskie:	Inne:	
Gromada:	<i>Aves</i>	ptaki	Angielska:	Rainbow Lorikeet
Rząd:	<i>Psittaciformes</i>	papugowe	Czeska:	Lori mnohobarvý
Rodzina:	<i>Psittaculidae</i>	papugi wschodnie	Francuska:	Loriquet à tête bleue
Rodzaj:	<i>Trichoglossus</i>	lorysa	Holenderska:	Regenbooglori
Gatunek:	<i>Trichoglossus moluccanus</i>	Lorysa tęczowa	Niemiecka:	Regenbogenlori

EKOLOGIA

❖ Zasięg występowania

Lorysa tęczowa jest papugą średniej wielkości, pochodzącą z Australii. Zamieszkuje tereny od półwyspu Cape York w północnym Queensland, przez Nową Południową Walię i Wiktorię, aż po południowo-wschodnią część Australii Południowej oraz Tasmanię. Świetnie czuje się także na Nowej Zelandii, gdzie została introdukowana przez człowieka. Tymczasem blisko spokrewniona z nią lorysa górską naturalnie nie występuje w Australii, lecz na wyspach Oceanii.

❖ Zajmowane stanowisko

W warunkach naturalnych wybiera lasy deszczowe, wilgotne lasy eukaliptusowe oraz nadmorskie zarośla. Ponieważ bardzo szybko adaptuje się do życia w towarzystwie ludzi, więc coraz częściej jest ptakiem miejskich parków i podmiejskich ogrodów. O zmierzchu lorysa tęczowa tworzy duże stada, składające się z tysięcy hałasujących osobników. W trakcie dnia rozdziela się na mniejsze stada po 10–50 osobników. Często można ją spotkać w mieszanych stadach z innymi gatunkami lorys.

MORFOLOGIA

Lorysa tęczowa jest papugą średniej wielkości, której długość waha się od 25 do 30 cm wraz z długim ogonem, a waga od 75 do 157 g. Rozpiętość skrzydeł wynosi około 45 cm.

Jej upierzenie jest bardzo jaskrawe i kolorowe. Pióra lśnią w słońcu metalicznym połyskiem. Nie ulega wątpliwości, że należy do grona najbarwniejszych papug świata.

Głowę ma intensywnie niebieską lub ciemnofioletową z jaśniejszymi, liliowymi smugami. Poniżej, na karku, wzrok przyciąga zielonkawo-żółty kołnierz, zaś reszta górnej części ciała, czyli skrzydła, grzbiet i ogon, jest zielona. Klatka piersiowa jest pomarańczowo-żółta, co jest

kluczową cechą odróżniającą ją od lorysy górskiej, której pierś jest czerwona z wyraźnymi prążkami. Brzuch jest ciemnoniebieski, a uda i kuper zielone. W locie widoczne są czerwone plamy pod skrzydłami, kontrastujące z szerokim żółtym pasem na lotkach.

Dorosły osobnik ma dziób jaskrawo-pomarańczowy do czerwonego, natomiast dziób młodego ptaka jest brązowawy bądź czarny. Język lorysy tęczowej posiada unikalną adaptację do zlizywania pokarmu. Koniec języka jest wyposażony w pędzelkowate wyrostki (brodawki), które prostują się podczas żerowania, ułatwiając pobieranie nektaru i pyłku z kwiatów.

Tęczówki dorosłej lorysy często są pomarańczowe, rzadziej czerwone. Nogi są szare bądź szaro-zielone. Gatunek ten jest

monomorficzny, co oznacza, że samce i samice wyglądają niemal identycznie.

HODOWLA

❖ Pomieszczenie do hodowli

Wybór odpowiedniego lokum dla lorysy tęczowej zależy od tego, czy ptak ma mieszkać w domu, czy w hodowli zewnętrznej. Kluczowym wyzwaniem jest ich płynny metabolizm. Poza tym uchodzi za gatunek hałaśliwy. W rzeczywistości jest głośna w dużych stadach, natomiast pojedyncze pary gaworzą w sposób miły dla ludzkiego ucha.

Ze względu na dużą aktywność, standardowa klatka dla małych papug jest niewystarczająca. Minimalna szerokość klatki to 100–120 cm. Lorysa jest ptakiem latającym i skaczącym, więc przestrzeń pozioma jest ważniejsza od pionowej. Należy unikać drewnianych elementów w miejscach narażonych na zabrudzenie odchodami. Najlepiej sprawdzają się żerdzie z twardego drewna (np. eukaliptus, brzoza) oraz metalowe woliery z łatwo zmywalnym dnem. Ze względu na wystrzykiwanie płynnych odchodów, ściany wokół klatki warto zabezpieczyć pleksiglasem lub łatwo zmywalną folią.

W środkowoeuropejskim klimacie lorysa może przebywać na zewnątrz tylko w sezonie ciepłym, chyba że ma dostęp do ogrzewanego pomieszczenia. Dobrze, gdy pomieszczenie do hodowli posiada

część wewnętrzną (izolowaną) i zewnętrzną, w której może korzystać z uwielbianych kąpiel w deszczu. Jako podłoga najlepiej sprawdza się beton lub płytki, które można łatwo spłukać myjką ciśnieniową, wszak ciężko utrzymywać higienę na piasku bądź trawie. Pomieszczenie powinno być często sprzątane ze względu na wyschnięty nektar i odchody, które są pożywką dla bakterii.

❖ Pokarm

Lorysa tęczowa jest typowym miękojadem, więc jej dieta całkowicie różni się od diety większości papug. W naturze, jak pozostałe gatunki podrodziny Loriinae, jest "pszczołą" ptasiego świata, a jej pożywienie jest płynne i łatwostrawne. Pobiera nektar z kwiatów. Potrafi też wysysać soczyste owoce. Oprócz nektaru odżywia się owocami, miękkimi pędami roślin i białkiem zwierzęcym w postaci larw owadów.

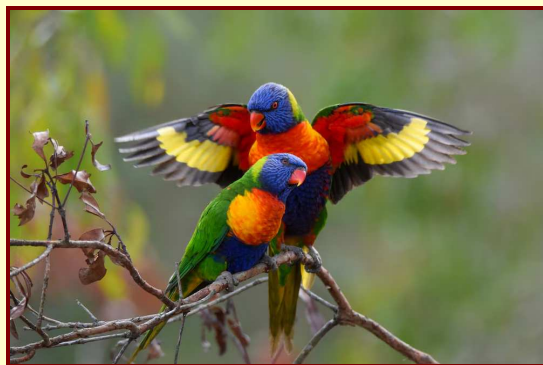
W niewoli głównym składnikiem diety jest gotowy pokarm nektarowy, dostępny w specjalistycznych sklepach stacjonarnych bądź internetowych, występujący zazwyczaj jako suchy proszek, który przed podaniem rozrabia się z wodą w odpowiednich proporcjach. Ma on naśladować naturalny nektar kwiatowy i dostarczać niezbędnych białek, węglowodanów, witamin oraz minerałów. Taki pokarm musi być świeży i codziennie wymieniany, a w upalne dni nawet dwa razy dziennie, ponieważ szybko fermentuje.

Oprócz nektaru można podawać miękkie owoce: jabłka, gruszki, pomarańcze bez pestek, winogrona, melony, arbuzy, papaję i mango. W mniejszych ilościach ugotowane buraki albo startą marchew. Pyłek pszczeli jest naturalnym uzupełnieniem diety, bogatym źródłem białka i wielu składników odżywczych, naśladującym naturalną dietę.

Bezwzględnie nie wolno podawać ziaren, ponieważ lorysa ich nie trawi, a poza tym uszkadza nimi delikatny układ pokarmowy, poczynając od charakterystycznego języka.

❖ Rozmnażanie

Lorysa tęczowa jest monogamiczna i tworzy silne więzi. Dojrzałość płciową osiąga w 2. roku życia.

W naturze przystępuje od lęgów od sierpnia od stycznia, czyli od późnej zimy do wczesnego lata. W hodowli ten okres przesuwa się na miesiące wiosenne. Najlepiej sprawdzają się budki pionowe o wymiarach ok. 25x25 cm u podstawy i 40-50 cm wysokości, z otworem wlotowym o średnicy 7-8 cm. Na dno sypie się grubą warstwę wilgotnych trocin lub torfu, co pomaga utrzymać wilgotność niezbędną do prawidłowego rozwoju zarodka. Najczęściej samica składa 2 białe jaja, które sama wysiaduje przez 23 – 25 dni. Samiec ją w tym

czasie dokarmia. Po wykluciu młode karmione są przez oboje rodziców "papką" z nektaru i pyłku. W tym okresie należy zwiększyć podaż białka w diecie rodziców, np. dodatkowy pyłek pszczeli. Pisklęta opuszczają budkę po około 7–8 tygodniach. Przez kolejne 2-3 tygodnie po wylocie są jeszcze dokarmiane przez samca, ucząc się samodzielnego pobierania nektaru.

Największym zagrożeniem dla lęgów jest niska wilgotność, powodująca zasychanie zarodków oraz stres. W warunkach hodowlanych, w małych wolierach, w okresie lęgowym rodzice bywają agresywni wobec innych ptaków.

Marek Jerzy Uglorz

Wyspiarek zboczony

Gallicolumba luzonica

Rząd: *Columbiformes* (gołębiowe)

Obrączka: Ø 6,5 mm

Systematyka

Nazwy:	Łacińskie:	Polskie:	Inne:
Gromada:	Aves	ptaki	Angielska: Luzon Bleeding-heart
Rząd:	Columbiformes	gołębiowe	Czeska: Holub krvavý
Rodzina:	Columbidae	gołębiowate	Francuska: Gallicolombe poignardée
Rodzaj:	Gallicolumba	Gallicolumba	Holenderska: Dolksteekduif
Gatunek:	Gallicolumba luzonica	Wyspiarek zboczony	Niemiecka: Dolchstichtaube

EKOLOGIA

❖ Zasięg występowania

Wyspiarek zboczony występuje na wyspach: Luzon, Polillo i Catanduanes (Filipiny).

❖ Zajmowane stanowisko

Zajmuje lasy tropikalne. Znane są trzy podgatunki:

- *Gallicolumba luzonica griseolateralis*,
- *Gallicolumba luzonica luzonica*,
- *Gallicolumba luzonica rubiventris*.

Ptaki te prowadzą naziemny tryb życia. Nawet gniazda budują nisko nad ziemią, w gęstych krzakach, rzadko na drzewach.

MORFOLOGIA

Wyspiarek zboczony, nazywany często przez hodowców gołębiem zboczonym albo z krwawiącym sercem. Budową przypomina gołębia skalnego (*Columba livia*). Część nazwy „zboczony” nawiązuje do krwistoczerwonej plamy na piersi. Osiąga długość ciała do 28 cm, z tego na ogon przypada około 9 cm. Jest więc to nie duży, o stosunkowo krępej budowie i dość długich skokach gołąb, łatwo się osuwający, lecz agresywny wobec przedstawicieli swojego gatunku.

Samiec nie różni się ubarwieniem od samicy, tylko czasem krwistoczerwona plama na piersi jest u niego większa. Kolor tęczówki oka u samca jest niebieski, a u samicy fioletowawy.

Podgardle, pierś, brzuch, pióra pokrywy podogonowej (klin) wyspiarka są białe. Na środku piersi występuje krwistoczerwona plama, przypominająca krwawiącą ranę. Czoło i górna część głowy mają barwę popielatoszarą, potylicą, kark, plecy i boki piersi są niebieskoszare z zielonopurpurowym połyskiem. Na niebieskoszarych pokrywach skrzydłowych występują dwa ciemne pasy. Lotki pierwszego i drugiego rzędu są jasne lub ciemnobrązowe, a sterówki niebieskoszare z ciemnym paskiem na końcu ogona.

HODOWLA

❖ Pomieszczenie do hodowli

Parę wyspiarka zboczonego hoduje się w obszernej klatce lub wolierze. Podłogę klatki wysypuje się piaskiem zmieszanim z torfem. Odchody wyspiarka są dość wodniste, dlatego podłoże należy często zmieniać.

Woliera zewnętrzna powinna być obsiana trawą i roślinami zbożowymi. Koniecznie należy zasadzić w niej krzewy, wśród których można umieścić koszyczek do gniazdowania. Wyspiarki zboczone nie są odporne na zimno, dlatego od jesieni należy je trzymać w pomieszczeniu ogrzewanym, najlepiej o temperaturze pokojowej.

❖ Pokarm

W tropikalnych lasach, gdzie wyspiarki głównie żerują na ziemi, odżywiają się kielkującymi nasionami, owocami krzewów jagodowych oraz owadami i innymi bezkręgowcami.

W hodowli karmi się je różnymi skielkowanymi ziarnami, liśćmi szpinaku, sałatą, mniszka lekarskiego, gwiazdnicą itp. Chętnie jedzą kawałki jabłka i gruszy, a także jagody borówki, jarzębiny, kaliny i inne. Należy też podawać im rozdrobnione kawałki ugotowanego jajka kurzego, larwy mączników lub inne owady.

❖ Rozmnażanie

Wyspiarki zboczone w swojej ojczyźnie budują gniazdo w zaroślach lub nisko na drzewach.

Samica składa 2 białe jaja. Pisklęta wykluwają się po 16 dniach wysiadywania. Młode opuszczają gniazdo po 14 lub 15 dniach. Podczas wysiadywania jaj nie należy gołębi niepokoić, bowiem wtedy często opuszczają gniazdo i do niego nie powracają.

Jaja wyspiarka zboczonego można podłożyć cukrówce, która w tym samym czasie wysiadyuje swoje jaja. Zdarza się też, że para karmiących wyspiarek przestaje karmić pisklęta, co może być oznaką, że podawany im pokarm nie jest dość urozmaicony. Czasem też młode trudno zmusić, aby same zechciały pobierać podawany im pokarm.

Manfred Uglorz

Apiterapia – produkty pszczele

W apiterapii, oprócz miodu są stosowane jeszcze inne produkty pszczele, takie jak: pyłek kwiatowy, pierzga, propolis, mleczko pszczele, jad pszczeli, воск pszczeli i uloterapia.

Pyłek kwiatowy

Pyłek kwiatowy jest dla pszczoł pożywieniem i głównym źródłem białka w ulu. Pszczoły latające zbierają pyłek z kwiatów roślin zielnych, drzew, krzewów i innych roślin. Pszczoła siada na kwiatku, potrąca skrzydłami pylniki kwiatka, z których pyłek osypuje jej ciało, następnie zbiera ten pyłek i miesza z miodem, który ma w wolu miodowym oraz nektarem kwiatowym, z czego powstaje lepka grudka, którą umieszcza w zagłębieniu (koszyczku) znajdującym się w tylnej parze odnóży. Każde odnóże ma jeden koszyczek, tzw. obnóże.

Pyłek w opakowaniu detalicznym

zgrubienia, to są właśnie te obnóża.

Pszczoła po dolocie do ula przekazuje grudki pyłku pszczołom robotnicom, które wytwarzają z niego pierzgę, która służy do karmienia larw pszczelich w różnych stadiach rozwoju.

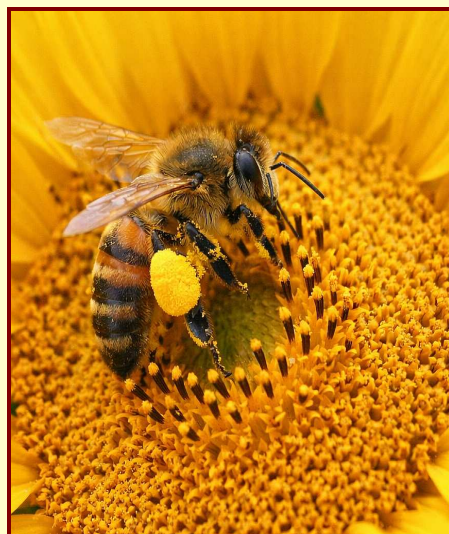
Rośliny wytwarzające duże ilości pyłku kwiatowego mogą być owado- lub wiatropylne. Rośliny owadopylne to: wierzba, mniszek lekarski, rzepak, gryka, nawłóć, jabłonie, czereśnie, ogórki, pomidory, maliny, dynie, lawenda, biała koniczyna, maki polne, chabry i inne.

Rośliny wiatropylne to: leszczyna, trawy, kukurydza, dęby, buki, topola i itp.

Ziarna pyłku roślin owado- i wiatropylnych mają bardzo zróżnicowaną wielkość, od kilku do nawet kilkuset mikronów. Każde ziarno ma dwuwarstwową ścianę komórkową, zewnętrzną grubą i twardą i wewnętrzną ciekłą. Ziarna są na ogół kształtu kulistego, owalnego o powierzchni gładkiej, nierównej, chro-

Każda grudka musi mieć jednakową wielkość, aby pszczoła mogła statecznie dolecieć z tym ładunkiem do ula. Średnia masa obu obnóży może wynosić do 20 mg. W ciągu ciepłego dnia jedna rodzina pszczela (około kilka tysięcy pszczoł) może dostarczyć do ula około 1 kg pyłku.

Czasem widzimy u pszczoł latających lub siedzących na kwiatkach, na ich tylnych odnóżach, takie żółte zaokrąglone

Pszczoła z obnożem pyłkowym

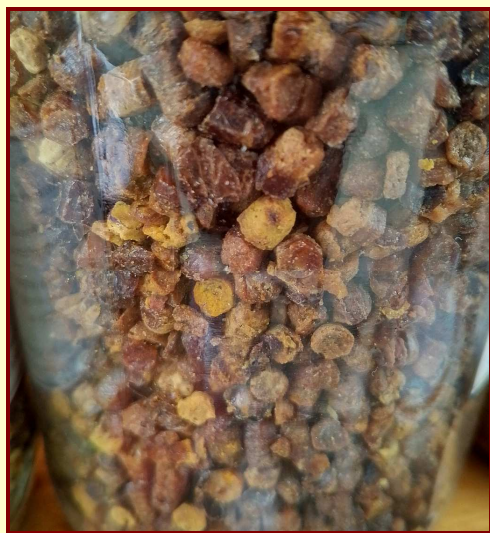
powatej i innej. Powierzchnia ziaren pyłku roślin owadopylnych jest często lepka, co sprzyja lepszemu przenoszeniu pyłku na ciele owada.

W składzie chemicznym pyłku należy wymienić białko, około 22%, a w nim około 10% aminokwasów egzogennych (metioninę, lizynę, treoninę, histydynę, leucynę i inne) niezwykle cenne dla człowieka. Węglowodany przyswajalne, w tym cukry proste: glukoza i fruktoza około 25%. Witaminy i biopierwiastki, takie jak: wit. E, D, C, z grupy B, kwas pantotenowy i foliowy oraz prowitamina A, z biopierwiastków, których jest około 1,6% należy wymienić: sód, potas, fosfor, wapń, magnez oraz żelazo, miedź, cynk, mangan, krzem i selen.

Zastosowanie pyłku kwiatowego w apiterapii u ludzi pobudza wzrost układu białokrwinkowego w morfologii krwi, co ma wpływ na pobudzenie odporności immunologicznej, a także zwiększenie sprawności psychicznej. Mimo dużej wartości odżywczej pyłku kwiatowego, jego przyswajalność w przewodzie pokarmowym u człowieka jest mała i wynosi tylko około 10%, a jest to spowodowane tym, że enzymy jelitowe człowieka nie trawią ziaren pyłku tak, jak enzymy bakterii występujące w przewodzie pokarmowym pszczoły. Z tego względu można stosować większe dawki obnóża pyłkowego. Pyłki przyjmuje się doustnie w zawiesinie płynnej, najlepiej ciepłej. Można też pyłki moczyć w ciepłym płynie przez noc i wypić rano. Przeciwwskazaniem do stosowania pyłków mogą być osoby uczulone na różnego rodzaju nie zidentyfikowanych pyłków roślinnych, które powodują uczulenia okresowe.

Pierzga (chleb pszczeli)

Jest produktem pszczelim wytwarzanym w ulu z pyłku kwiatowego i miodu przez pszczoły robotnice. Pszczoły, które zbierały pyłek kwiatowy i umieściły w koszyczkach na trzeciej parze odnóży, po przylocie do ula zrzucają ten pyłek z nóg na dno komórki plastra, następnie

Pierzga w opakowaniu detalicznym

robotnice ugniatają ten pyłek dokładnie rozdrobniony na dnie komórki plastra. Po określonym napełnieniu, zalewają go miodem do poziomu krawędzi komórki, a następnie zamykają komórkę szczelnie woskiem. W takich warunkach beztlenowych, w mieszaninie miodu i pyłku kwiatowego, w temperaturze ok. 35°C zachodzi proces fermentacji mlekowej wywołanej przez pałeczki kwasu mlekowego (*Lactobacillus acidophilus*) występujące w miodzie. W wyniku tej fermentacji powstaje kwas mlekowy ($C_3H_6O_3$), który obniża pH zawartości komórki plastra do wartości 4,0 – 4,5, czyli kwaśnej. Przy takim pH nie rozwijają się żadne bakterie i produkt nie ulega zepsuciu. Ten produkt nosi nazwę pierzgi lub chleba pszczelego. Jest to podstawowe źródło białka dla pszczół, z którego korzystają przez całe życie. Najwięcej pierzgi spożywają młode pszczoły (larwy) przed wygryzieniem się z komórki plastra,

a następnie pszczoły karmicielki. Dużo pierzgi zjadają również młode pszczoły, które przygotowują się do zimowania.

Takie tajniki przyrody powodują, że pszczoły żyją i rozmnażają się przez tysiące lat bez ingerencji człowieka.

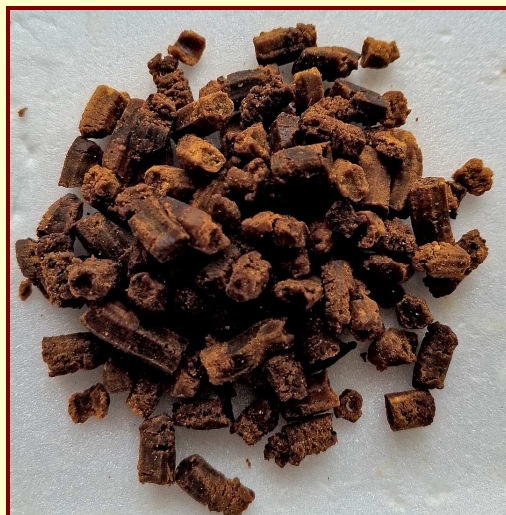
Skład chemiczny pierzgi jest podobny do składu chemicznego pyłku kwiatowego, ale zawiera więcej do około 30% białka, węglowodanów i biopierwiastków, ponieważ zawiera miód oraz znaczne ilości kwasu mlekowego, który warunkuje trwałość dzięki niskiej kwasowości.

Pierzga jest stosowana w apiterapii jako suplement diety przy chorobach serca (niedokrwienności, zapalenia), nadciśnieniu tętniczym oraz niedokrwistościach wynikających z niedoboru żelaza (Fe), tak u dzieci jak i dorosłych. Z przeprowadzonych badań wynika, że po miesięcznym stosowaniu pierzgi następowała poprawa wskaźników czerwonych krwinek w morfologii krwi do normy.

Pierzgę podaje się w dawkach o połowę niższych niż pyłek kwiatowy, ze względu na zawartość miodu.

Propolis (kit pszczeli)

Jest to substancja stała, żywiczno-balsamiczna barwy brązowej wytwarzana przez pszczoły z materiału roślinnego poza ulem. Materiałem do wytwarzania propolisu przez pszczoły są żywice drzew liściastych i iglastych przeważnie jesienią, a także substancje pobierane z pąków liściowych topoli, brzozy, olchy, wierzby, dębów, jesionów, kasztanowców głównie na wiosnę, a z roślin zielnych mogą być słoneczniki i konopie. Substancje te są pobierane najczęściej w dni ciepłe i słoneczne. Pszczoły przy pomocy żuwaczek rozdrabniają substancje żywiczne, następnie formują grudki przy pomocy przednich odnóży i po zwilżeniu wydzieliną gruczołów żuchwowych umieszczają w koszyczkach trzeciej pary odnóży, analogicznie jak przy zbiorze pyłku kwiatowego. Po przylocie do ula pszczoły zbieraczki przekazują zawartość koszyczków pszczołom ulowym, które przenoszą go w określone miejsca. Propolis to nazwa wywodząca się z języka greckiego, co oznacza „przedmurze miasta”, a więc dzięki swoim właściwościom chroni wnętrze ula przed dostępem szkodliwych mikroorganizmów.

Pierzga luzem

Propolis na ramce

Propolis ma silne właściwości przeciw drobnoustrojom, dzięki czemu służy do utrzymania właściwej higieny w ulu, która polega na pokryciu czystym propolisem wewnętrznej po-

wierzchni ula. Propolisem są też pokrywane wnętrza komórek plastra, do których matka składa jajka. Przed wlotem do ula pszczoły tworzą jakby progi z czystego propolisu, po których pszczoły przylatujące do ula muszą przejść. Taka higienizacja wnętrza ula gwarantuje, że w temperaturze ok. 35°C jaka w nim panuje nie ma warunków do rozwoju chorobotwórczych bakterii, grzybów i wirusów. Przed okresem zimowym, pszczoły mieszaniną propolisu i wosku uszczelniają wszystkie szpary i połączenia ramek, a także zmniejszają otwór wlotowy do ula.

Propolis surowy

Pozyskany przez pszczelarza propolis jest jednolitą substancją o konsystencji zależnej od temperatury otoczenia, od twardej do miękkiej w temperaturze około 30°C. Świeży jest dość aromatyczny, co zależy od ilości olejków eterycznych. Surowy propolis dobrze rozpuszcza się w rozpuszczalnikach organicznych, jak np. w alkoholu etylowym, acetonie, glicerynie i innych, a na gorąco w wazelinie. W wodzie, praktycznie nie rozpuszcza się, ale tworzy emulsję (zawiesinę). Skład surowego propolisu, to przede wszystkim (w %): żywice 50, wosk pszczeli 20, olejki eteryczne i pyłki kwiatowe po 10. Dla ce-

lów leczniczych wykorzystuje się ekstrakty alkoholowe propolisu, które przyspieszają gojenie ran, oparzeń, odleżyn i owrzodzeń. Jest pomocny w walce z opryszczką, trądzikiem i grzybicą, a przede wszystkim w leczeniu ran trudno gojących np. cukrzycowych. Mają wtedy zastosowanie sączki nasączone roztworem alkoholowym propolisu po bezskutecznym leczeniu antybiotykami. W ropnych chorobach skóry i owrzodzeniach nóg wywołanych przez bakterie antybiotykooporne, można z powodzeniem zastosować maści propolisowe do smarowania. Przy różnych schorzeniach górnych dróg oddechowych można zastosować krople alkoholowe propolisu doustnie, z wyjątkiem dzieci. Dla dzieci są krople propolisu w glicerynie, które są skuteczne dla dzieci przedszkolnych, jak i wczesnoszkolnych, które chronią dzieci nawet po zastosowaniu profilaktycznym propolisu przed infekcjami. Przy przewlekłych biegunkach bakteryjnych u dzieci, jak i u dorosłych opornych na leczenie antybiotykami, można zastosować roztwory wodne propolisu doustnie, ponieważ taki propolis nie wchłania się z przewodu pokarmowego i działa miejscowo nie niszcząc flory fizjologicznej przewodu pokarmowego. Wymienione preparaty propolisu tj. maści, mazidła, kremy, krople, tabletki, kapsułki należy kupować w aptece, ponieważ mamy pewność określonej zawartości propolisu w preparacie. Można, oczywiście wszystkie produkty pszczele kupować u pszczelarza.

Należy nadmienić, że alkoholowy roztwór propolisu zawiera znaczne ilości biopierwiastków, takich jak: żelazo (Fe), miedź (Cu), cynk (Zn), mangan (Mn), krzem (Si) i selen (Se) i może być pomocny przy leczeniu niedokrwistości.

Mleczko pszczele

Jest to produkt wytwarzany przez gruczoły gardzielowe pszczół robotnic. Matki pszczele i trutnie nie wytwarzają tego produktu. Pszczoły robotnice wytwarzają mleczko pszczele w wieku 12 – 16 dni i są zwane karmicielkami, ponieważ składają to mleczko na dnie komórek plastrów pszczelich, w których znajdują się larwy pszczele, a które tym mleczkiem się odżywiają

przez 3 – 4 dni życia, natomiast larwy matek pszczelich odżywiają się przez całe życie larwalne, jak również później jako dorosłe matki (jedna w ulu/rodzinie).

Mleczko pszczele jest produktem bardzo odżywczym, którym są żywione wszystkie larwy pszczele, jak również matka pszczela przez całe życie, które trwa 5 lub więcej lat, natomiast robotnice żyją w okresie letnim 4 – 6 tygodni, natomiast w okresie zimowym dłużej.

Pozyskiwanie mleczka pszczelego jest procesem skomplikowanym i polega na pobieraniu go z komórek plastra kosztem życia larw pszczelich. Świeże mleczko jest produktem bardzo nietrwałym i musi być odpowiednio zakonserwowane.

Mleczko do celów leczniczych najlepiej kupować w aptece, jest w postaci kapsułek lub proszku liofilizowanego do stosowania doustnego. Ma zastosowanie przy schorzeniach wewnętrznych. Nie jest produktem tanim.

Mleczko pszczele w komórce z larwą

Jad pszczeli

Jest wytwarzany tylko przez pszczoły robotnice i matkę pszczelą, która dzięki temu pozbywa się konkurentek w rodzinie. Trutnie nie wytwarzają jadu pszczelego. Jad pszczeli (apitoksyna) jest płynem o odczynie kwaśnym, o bardzo złożonym składzie, w którym są między innymi: peptydy, enzymy, biopierwiastki, glukoza, fruktoza, wolne aminy i kwasy nukleinowe, a głównym składnikiem jadu jest melityna, która działa przeciwbólowo i przeciwzapalnie. Jad jest wytwarzany w specjalnym gruczole znajdującym się pod ostatnim pierścieniem odwłoka (robotnice i matka). Do użądlenia służy żądło, które wysuwa się do tyłu i w dół. Jest to kolec z harpunowatymi zadziórami, który przy użądleniu ssaka pozostaje w ciele ofiary razem z gruczolem, ponieważ urywa się przy ucieczce pszczoły, która ginie. Pszczoły przy kąsaniu owadów nie giną (budowa skóry). Po ukąszeniu człowieka przez pszczołę, należy natychmiast usunąć żądło z miejsca ukąszenia, aby do rany nie dostało się więcej jadu z gruczolem. Jedno ukąszenie pszczoły u zdrowego człowieka może wywołać tylko odczyn miejscowy w postaci bólu, zaczerwienienia, pieczenia i obrzęku. Osoby uczulone na ukąszenia owadów, w tym pszczoł muszą szczególnie uważać na latające pszczoły, aby nie doszło do użądlenia w okolicach głowy i górnych części ciała. Jeśli po użądleniu dojdzie do dużego obrzęku, zasnienia, duszności i ewentualnie spadku ciśnienia krwi należy natychmiast zgłosić się do lekarza.

W historii apiterapii można znaleźć doniesienia, że kilkadziesiąt lat temu wielu możnowładców leczono ukąszeniami pszczoł głównie schorzenia reumatyczne. Leczenie jadem pszczelim nosi nazwę apitoksynoterapii. Obecnie uważa się, że ukąszeniami pszczoł, preparatami z jadem pszczelim można leczyć wiele chorób opornych na tradycyjne leczenie, jak np. reumatoidalne zapalenia stawów, zesztywniające zapalenia stawów kręgosłupa, kości i chrząstek, różnego rodzaju nerwobóle itp. Jad pszczeli może być używany w maściach i mazidłach, tabletkach oraz do mikrowstrzyknień. Należy postępować tak jak w przypadku propolisu, czyli wykonać próbę uczuleniową. Maści i mazidła z jadem pszczelim można stosować przy uporczywych bólach reumatycznych, pourazowych i mięśniowych, a także artretyzmie, zapaleniu ścięgien i korzonków nerwowych. W kosmetyce maści z jadem pszczelim są stosowane

w celu poprawy jędrności skóry. Przeciwwskazaniem do leczenia jadem pszczelim są dzieci, osoby 70+ i kobiety w ciąży, oraz osoby uczulone na ukąszenia pszczoł.

Ale niestety, preparaty z jadem pszczelim nie są produkowane w Polsce. Jad pszczeli pobiera się od pszczoł przy użyciu prądu elektrycznego, ale pszczoły nie giną. Ta metoda jest najbardziej nowoczesna i bezpieczna dla pszczoł. Płyta szklana z przewodami jest podłączona do prądu stałego o napięciu 10V. Po płycie chodzą pszczoły i przy dotknięciu dwoma odnóżami na dwa przewody powstaje łuk i impuls, który wywołuje u pszczoły wydalenie kropli jadu na podłoże. Krople jadu zasychają na szkło, z którego są zbierane i podlegają dalszej obróbce – to tak w skrócie. Najlepiej opracowane metody pobierania jadu od pszczoł mają terapeuci na Ukrainie.

Wosk pszczeli

Jest wykorzystywany przez pszczoły do budowy gniazda w ulu. Są budowane plastry, a w nich komórki, w których matka składa jajka, a z nich wylęgają się następne pokolenia pszczoł. Oprócz tego w plastrach są gromadzone zapasy miodu i pierzgi dla pszczoł na okres zimowy.

Wosk pszczeli jest wydzieliną gruczołów woskowych u pszczoł robotnic, ponieważ trutnie i matki pszczele nie wytwarzają wosku. Gruczoły woskowe znajdują się w odwłoku. Wosk jest wytwarzany jako płynna wydzielina, która następnie zasycha w postaci przeźroczystych płytek tzw. łuseczek woskowych. Łuseczki te pszczoła formuje w postaci kulek woskowych, które umieszcza w określonych miejscach plastra lub innych miejscach w ulu. Pszczoły wosk wydzielają w określonych porach życia, a nie przez całe życie, to jest między 10. a 18. dniem życia pszczoły. Zapach i kolor wosku pochodzi od rodzaju pożytku miodowego zebranego przez pszczoły, czyli nektaru i spadzi. Ma konsystencję stałą w temperaturze pokojowej, natomiast w temperaturze 30°C i powyżej jest plastyczny, miękki i daje się ugniatać nie przyklejając się do palców. Topi się w temperaturze od ok. 60 do 70°C. Podstawowym składnikiem wosku są estry kwasów tłuszczowych, prawie 60%, węglowodory prawie 20% i inne substancje organiczne. Wosk pszczeli jest stosowany na ogół w dermatologii w postaci maści, mazi, deł, kremów, a także gorących okładów przy wszelkiego rodzaju przewlekłych zapaleniach mięśni, ścięgien i nerwów, a także przy reumatycznych zapaleniach stawów i gośćców zwyrodniających. Wymienione preparaty należy kupować w aptece.

Z wosku pszczelego są produkowane również świece do użytku domowego, które zapalone w mieszkaniu mają właściwości terapeutyczne. W porównaniu do świec parafinowych charakteryzują się tym, że w czasie spalania nie wytwarzają szkodliwego dymu, ale jonizują ujemnie powietrze pomieszczenia co ma korzystny wpływ na wszelkiego rodzaju schorzenia astmatyczne. Przyjemny zapach (miodowy) takiego powietrza działa relaksująco i uspokajająco. Taka świeca powinna się palić w pomieszczeniu tak długo, aby wyczuć wyraźnie charakterystyczny zapach.

Uloterapia

Uloterapia, czyli apiinhalacja to naturalna metoda apiterapii polegająca na wdychaniu powietrza prosto z ula i jednoczesnym wykorzystaniu biopola i mikrowibracji pszczoł. Sesje odbywają się w specjalnych domkach wykonanych z drewna świerkowego połączonych kanałem powietrznym, zabezpieczonym siatką z ulami/ulem. Siatka zapewnia bezpieczeństwo przed dostaniem się pszczoł do domku. W zależności od rodzaju domku, pacjent może oddychać w pozycji leżącej lub siedzącej przez inhalator podłączony ruchomym przewodem do ula.

Metoda ta wykorzystuje mikroklimat ula i ma wszechstronne działanie na układ oddechowy i nerwowy. Inhalacje powietrzem nasyconym zapachami produktów pszczelich działają antyseptycznie. Pomagają w astmie, zapaleniu oskrzeli i nawracających infekcjach zatok, natomiast bzyczenie pszczoł i ich biopole działają uspokajająco, wyciszająco i antystresowo.

Mogą sprzyjać poprawie snu. Seans uloterapii, czyli 1. godzina kosztuje kilkadziesiąt złotych.

uloterapii nie mogą korzystać osoby uczulone na wszelkiego rodzaju produkty pszczele, gruźlicy, chorzy na nowotwory, osoby gorączkujące, z chorobami zakaźnymi, z kamicą nerkową i wątrobową, z wszelkimi implantami metalowymi, w tym rozrusznikiem serca.

Uloterapia może być stosowana wyłącznie w ciepłych porach roku, czyli od maja do września, kiedy pszczoły pracują dla siebie.

Materiały źródłowe:

- Internet – *Wikipedia*, wolna encyklopedia
- *Encyklopedia pszczelarska*, PWRiL, 1989
- J. Nowak, M. Piątek, Martyna Walerowicz, *Pszczelarstwo*, W-wa SBM 2020
- B. Kędzia, E. Hołderna-Kędzia, *Apiterapia*, Warszawa 2023
- A. Sulborska-Różycka, *Produkty Pszczele Dla Zdrowia i Urody*, LUTW, Lublin 2026

Fot. Autora
Zdzisław Jakubanis

Starowęgierski pocztowy wystawowy

Alföldi dudoros posta

Grupa I – uformowane
Obrączka o średnicy 9 mm

Pochodzenie

Jest potomkiem gołębi pocztowych, które nie były już wykorzystywane w węgierskiej armii.

Jest to odmiana gołębia pocztowego, która występowała w różnych rejonach Wielkiej Niziny Węgierskiej w drugiej połowie XX wieku. Wybrano okazy, z uwzględnieniem zewnętrznej budowy, przede wszystkim kształtu i wielkości wskówek, a hodowcy tych gołębi opracowali projekt wzorca, który został zatwierdzony w 1954 roku.

Charakterystyka ogólna

Węgierski pocztowy wystawowy ma korpus od średniej do dużej wielkości, wydłużony, muskularny, silny. Powinien być zawsze gotowy do lotu; być szybki i wytrzymały; mieć zaokrągloną głowę, średniej wielkości dziób, z bardzo rozwiniętymi wskówkami oraz zaokrąglone, dwurzędowe brwi.

Cechy rasowości

Głowa:	zaokrąglona, noszona poziomo, szeroka, gładka.
Oczy:	kolor tęczówki od pomarańczowego do czerwonego, białe i płowe mają ciemne oczy.
Brwi	dwurzędowe. W zależności od wieku nabierają bardziej szorstkiego wyglądu, ich krawędzie mogą sięgać linii ciemienia, ale nie mogą jej przekroczyć.
Dziób:	średniej wielkości, gruby i mocny, z czołem tworzy jedną linię, jednak z bardzo niewielkim zagłębieniem u nasady dzioba. Kolor dzioba jest zgodny z ubarwieniem upierzenia i noszony poziomo. Wskówki o jasnym kolorze

i przypudrowane, z biegiem lat stają się coraz większe, twarde i porowate, ale podzielone. Mogą się sporadycznie pojawiać brodawki u nasady dolnej części dzioba.

Szyja:	szeroka u podstawy, średniej długości, noszona pionowi, zwężająca się w kierunku głowy, z zaokrąglonym podgardlem.
Pierś:	szeroka, umiarkowanie wysoka, zaokrąglona ze wszystkich stron.
Plecy:	szerokie w ramionach, średniej długości, nieco wypukłe, przykryte skrzydłami, opadające około 45° w stosunku do podłoża.
Skrzydła:	szerokie, z długimi piórami, przylegające do ciała.
Ogon:	zwarty, sterówki szerokie, noszony zgodnie z linią pleców.
Podudzia:	średniej długości; skoki szeroko rozstawione, bez upierzenia, palce dobrze rozwarte, również bez upierzenia palce, pazurki w kolorze dzioba.
Upierzenie:	bogate, przylegające do ciała, na szyi metalicznie pobłyskujące.

Odmiany barwne

Czarna, czerwona, żółta, kawowa, biała, srebrzysta i niebieska.

- Niebieskie z ciemnymi pasami.
- Srebrzyste z ciemnymi pasami.
- Grochowe: niebieskie, czerwone, kawowe i żółte.
- Z nieregularnym wzorem w kolorze czarnym, czerwonym, niebieskim, kawowym i żółtym.

Duże wady

Opadające plecy ponad 45° w stosunku do podłoża, postawa; poziomo noszony tułów; okrągła głowa; wąska głowa; krótki lub bardzo długi, cienki dziób; nierozwinięte woskówki u ptaków starszych niż dwa lata; czerwone lub różowe brwi; wąska klatka piersiowa; cienka i długa szyja; wiotki i szeroki ogon; długie i wąsko rozstawione nogi; odkryte plecy; opuszczone skrzydła.

Kaczka gołoszyjka

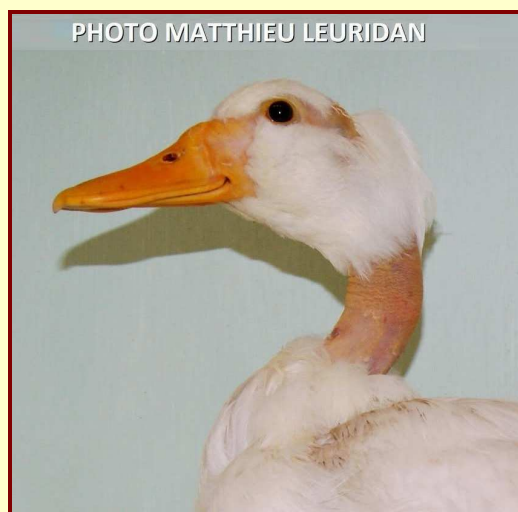
F – Canard cou-nu, D – Nackthalsenten, GB – Naked neck duck

Pochodzenie

Jedna z ras kaczki domowej pochodzących od kaczki krzyżówki, wyhodowana we Francji w hodowli Pierre'a Delambre'a w Clamart. Historia rasy rozpoczęła się od mutacji, która pojawiła się w 1992 roku, a następnie została utrwalona przez francuskiego sędziego drobiu Jean-Claude'a Périqueta w Gincrey (Departament Moza/Francja) w 1997 roku.

Projekt wzorca kaczki gołoszyjej został opracowany również przez Jean-Claude'a Périqueta, a cztery ptaki (zgodnie z przepisami rejestracyjnymi Europejskiej Federacji Hodowców EE)) zostały zaprezentowane po raz pierwszy na Międzynarodowej Wystawie w Metz w listopadzie 1997 roku, w celu oficjalnego uznania. Rasa została zarejestrowana we Francji w lutym 2002 roku.

Wrażenie ogólne

Pokrojem zbliżona do kaczki krzyżówki. Nieco od niej mniejsza, lżejsza, a wrażenie różnicy w wielkości wzmacniają braki w upierzeniu. Rasa posiada kilka unikalnych cech: częściowo gołą szyję, głowę i brzuch, a łapy (w tym palce) są pozbawione łusek. Brak jej lotek I rzędu oraz sterówek (piór długich ogona), co z kolei jest spowodowane brakiem kupra, czyli podstawy ogona.

Cechy rasowości

Dolna linia tułowia trzyczęściowa: równa pierś, lekko opuszczony odcinek między łapami i podciągnięta okolica ujęcia kloaki. Zaokrąglenie tylnej części tułowia jest spowodowane brakiem ogona. Postawa pozioma. Grzbiet lekko wypukły na całej długości. Pierś nieco wypukła z przodu i równa w linii dolnej. Brzuch o lekko opuszczonej okolicy pomiędzy łapami, bez fałdy brzusznej. Wyraźne podkasanie okolicy ujęcia kloaki.

Głowa wydłużona, o słabo zaznaczonym czole. Z powodu braku piór okolica nasady dzioba pomiędzy dziobem a czołem jest wyraźnie wklęsła. Części opierzone głowy to: czoło, wierzch głowy, policzki i połączenie głowy z szyją. Części pozbawione piór: tył głowy, nasada dzioba przed okiem, okolica za okiem oraz nad otworem usznym.

Dziób jest długi z lekko wklęsłym grzbietem. Wrażenie długości wzmacniają niedobory upierzenia u nasady dzioba przed okiem. Kolor dzioba zależny od płci i ubarwienia (patrz odmiany barwne). Oczy wysoko osadzone; ciemne. Szyja średniej długości; lekko wygięta; w środkowej części pozbawiona piór. Opierzone są: okolica połączenia z głową oraz śliniak (okolice wola). Skrzydła dobrze przylegające; wysoko noszone. Małe i krótkie z powodu braku lotek I rzędu. Lotki II rzędu końcami często wystają ponad linię grzbietu.

W ubarwieniach dzikich, z powodu nieco innego ułożenia lotek II rzędu u ptaków tej rasy, lusterko jest zniekształcone, a czasem słabo widoczne. Brak ogona jest spowodowany brakiem kupra, który jest miejscem osadzenia piór długich ogona czyli sterówek. Zakończenie tułowia pokrywają miękkie, zagięte pióra nadogonia i podogonia. Kaczor nie ma łozka. Podudzia nieco widoczne, zwykle schowane w upierzeniu. Łapy średniej długości, pomarańczowe. Skoki i palce pozbawione łusek. Upierzenie słabo przylegające; niekompletne. Nagie powierzchnie skóry na głowie, szyi, tułowiu. Brak lotek I rzędu (najdłuższych piór skrzydeł) i sterówek (piór długich ogona).

Kaczka pokrojem podobna do kaczora. Różnice związane z płcią widoczne są głównie w ubarwieniu (z pominięciem barwy białej).

Główne barwy to biała i dzika.

Barwa biała u obu płci to jak najbardziej czy-

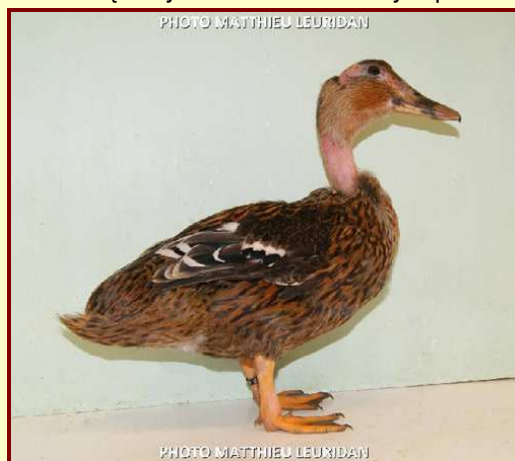
sta biel bez piór w innej barwie, możliwy lekki żółty nalot. Barwa dzioba pomarańczowa. Zdarzają się drobne ciemne plamki na wierzchu dzioba; jasny paznokieć dziobowy. Barwa łap pomarańczowa.

W **barwie dzikiej** upierzenie głowy i połączenia głowy z szyją kaczonego jest czarne z zielonym połyskiem. Brak obroży (w miejscu występowania obroży nie ma piór). Śliniak (okolice wola) kasztanowy. Jednolita srebrzystoszara barwa piersi, boków i brzucha. Barkówki szare. Grzbiet ciemny od góry, stopniowo ku tyłowi staje się czarnozielony. Nadogonie i kuper czarnozielone. Brak loczka i sterówek. Pokrywy skrzydeł brązowawe, widoczna górna ramka lusterka. Lusterko często zniekształcone z powodu innego niż u innych ras ułożenia lotek II rzędu. Brak lotek I rzędu. Barwa dzioba oliwkowozielona z czarnym paznokciem dziobowym. Barwa łap pomarańczowa.

U **kaczki** upierzenie głowy ma średni odcień barwy brązowej ze śladami ciemnego rysunku, połączenie głowy z szyją nieco jaśniejsze. Na-

sycona złocistobrązowa barwa podstawowa (barwa tła) grzbietu, piersi, boków i brzucha z wyraźnym, brązowoczarnym rysunkiem w kształcie szewronu (podkowy), zaczynającym się od piersi, osiągającym szczyt wielkości na grzbiecie i bokach, malejącym w kierunku tyłu. Widoczna górna część białoczarnej ramki lusterka (na pokrywie skrzydła). Często niewidoczna dolna ramka z powodu innego niż zwykle ułożenia lotek II rzędu. Dziób brązowożółty z ciemnobrązowym siodłem i ciemnym paznokciem. Barwa łap pomarańczowa.

Inne barwy upierzenia: dzika przyciemniona, dzika niebieska, dzika przyciemniona niebieska i dzika brązowa.

Masa ciała: kaczonego – około 1,2 kg, kaczka – 1,1 kg

Masa jaja – od 50 do 60 g

Barwa skorupy jaja: zielonkawa, rzadko biaława

Rozmiar obrączki: dla obu płci 12

Kaczki głoszący są hodowane głównie jako ptaki wystawowe.

Brak kupra upośledza ich zachowania reprodukcyjne i ogranicza zapłodnienie jaj. Zanik lotek I rzędu (najdłuższych piór skrzydeł) i sterówek (piór długich ogona) uniemożliwia im podlatywanie. Ptaki tej rasy prawie nie mają piór długich oraz części piór konturowych (zmniejszenie pokrycia piórami o 20% do 40% i odsłonięta, całkiem naga skóra), co zaburza termoregulację przy niskich temperaturach.

Europejska Federacja Hodowców (EE) nie chce uznać rasy ze względu na przepisy o dobrostanie zwierząt. Braki w upierzeniu ograniczają naturalne zachowania tych kaczek.

Na podstawie:

<https://volaille-poultry.eu/canard1.html>

<https://www.facebook.com/profile/100006247026806/search/?q=canard%20Cou-nu>

<https://www.facebook.com/groups/627130780651123/permalink/2235402183157300/>

<https://www.cooksinfo.com/naked-neck-duck>

**Opracowanie Małgorzata Zduńczyk
(lipiec 2026)**

Indyk z Majorki

Mallorquín

Waga indora: od 6 do 7 kg, indyczki od 4 do 4,5 kg.

Waga jaja: około 80 g. Skorupka kremowa, czerwono nakrapianą.

Obrączki: 1.0 – Ø 24 mm, 01 – Ø 22 mm.

Pochodzenie i historia

Pod koniec XIX i na początku XX wieku hodowla indyków była ważną gałęzią gospodarki w centralnej części Majorki. Towarzyszyła jej ważna tradycja kulinarna, szczególnie w okresie Bożego Narodzenia i innych świąt. Hodowla indyków na Majorce rozwinęła bogate dziedzictwo kulturowe. W dniu św. Tomasza w Palmie odbywa się coroczny targ indyków.

Cechy rasowości indora

Głowa:	mała, smukła i dość długa, bez piór. U nasady dzioba znajduje się wydłużony czerwony wisior, z kilkoma krótkimi, nitkowatymi piórami, które u podnieconego samca mogą być rozszerzone
Policzki:	Małe, pokryte delikatnym, czarnym puchem.
Dziób:	duży w porównaniu do wielkości głowy, ciemnoszary.
Oczy:	duże, jasne lub ciemne.
Szyja:	długa i proporcjonalna do ciała, nieco zwężająca się w kierunku głowy. Górna część jest naga i pokryta koralami.
Tułów:	długi, głęboki i nieco opadający w kierunku ogona.

Grzbiet:	umiarkowanie długi i opadający.
Pierś:	szeroka, głęboka i wysunięta do przodu. Na środku znajduje się twardy, sztywny, czarny pędzel.
Ogon:	w spoczynku zwisa poniżej linii grzbietu. W stanie podniecenia nosi go w idealnie ułożonym i symetrycznym kształcie wachlarza.
Skrzydła:	duże, noszone pod ogonem.
Podudzia:	długie, mocne i tylko nieco widoczne
Skoki:	długie i smukłe, nagie i ciemnoszare. U bardzo dojrzałych samców stają się jaśniejsze, nieco czerwone.
Upierzenie:	przylega do ciała.

Cechy rasowości indyczki

Podobne jak u indora, z wyjątkiem tych, które wynikają z płci, Wisior u nasady dzioba jest znacznie mniejszy, tył szyi i ciemną głowę są nieco upierzone, a pędzel na piersi jest krótszy. Indyczka rzadko unosi ogon.

Upierzenie

Kolor upierzenia jest identyczny dla obu płci. Upierzenie młodych indyków jest czarne z żółtawobiałymi plamami na skrzydłach i brzuchu, a także jasne plamy na grzbiecie. U młodych ptaków czasami spotyka się białe pióra. Dorosłe osobniki są metalicznie czarne z zielono połyskujące, bez białych znaczeń. Jaja:

Duże wady

- Duża, gruba lub szorstka głowa.
- Brak koralu.
- Za duża waga.
- Grube, szorstkie skoki.
- Białe pióra w upierzeniu dorosłych ptaków.
- Luźne upierzenie.

Króliki typu wiedeńskiego

Niebieski wiedeński

Genotyp: ABCdg/ ABCdg

Antonie van Leeuwenhoek, ur. 24 października 1632 w Delft, w Holandii, przedsiębiorca i przyrodnik, zwany ojcem mikrobiologii, opisał wiele organizmów, które dostrzegł pod skonstruowanym przez siebie mikroskopem. Van Leeuwenhoek opisywał również duże zwierzęta. Van Leeuwenhoek pierwszy pisał o istnieniu niebieskich królików.

Niebieskie wiedeńskie powstały na końcu XIX wieku. Początek rasie dał urzędnik Wiedeńskiej Spółki Kolejowej z Wiednia-Hetzendorf, J.C. Schulz (ur. 15 września 1856 r.; zm. 9 lutego 1909 r) w latach 1890–1895 w Wiedniu. Źródła podają, że rasa powstała przez wielokrotne krzyżowanie olbrzymów belgijskich, francuskich baranów, olbrzymów lotaryńskich, morawskich niebieskich i królików holenderskich. Istnieją źródła, które podają inną listę ras wyjściowych. Użycie belgijskich, olbrzymów lotaryńskich i niebieskich morawskich wydaje się bezsporne. Bliskość Wiednia od Moraw, przemawia za użyciem morawskich niebieskich. Korzystanie z olbrzymów także wydaje się bezsporne, bowiem początkowo niebieski wiedeński był olbrzymem. Nowa rasa została po raz pierwszy wystawiona w 1895 roku, a uznana za „niebieskiego olbrzyma wiedeńskiego” przez Austriacki Związek Hodowców w 1897 roku.

Prawdopodobnie najstarszy polski opis niebieskiego wiedeńskiego pochodzi z 1907 roku, a mianowicie H. Schwab pisze o wiedeńskim niebieskim olbrzymie w 265351-HO nr 7. Jeszcze W. Hermann umieścił w swojej książce (*Poradnik hodowcy królików*,² 1963, s. 29) zdjęcie niebieskiego wiedeńskiego, który znacznie odbiega od współczesnych wiedeńskich. Ale już wtedy niebieskie wiedeńskie na Zachodzie Europy wyglądały inaczej.

Do Niemiec sprowadzono króliki Schulza w 1903 roku, gdzie były one systematycznie i konsekwentnie przekształcane. Żmudną pracę hodowców można łatwo prześledzić, wczytując się w książki i zbiory wzorców, głównie niemieckich i czeskich. Wydaje się, że czas przekształcania niebieskiego królika z Wiednia został zakończony.

Niebieski wiedeński jest wzorem dla kilku ras królików, które w swojej nazwie mają słowo ‘wiedeński. Nie wszystkie zostały wyhodowane we Wiedniu. Słowo ‘wiedeński’ może wskazywać na miejsce powstania (np. biały wiedeński), ale w każdym wypadku wskazują na typ królika.

Króliki niebieskie wiedeńskie obecnie zaliczane są do grupy ras średnich, odznaczają się bardzo szybkim tempem wzrostu oraz posiadają bardzo dobrej jakości futerko. Są spokojne i ufnie, ale niektóre samce mogą zaatakować obcą osobę. Łatwo dają się przygotować do wystawy i oceny. Podczas oceny nie wykazują nerwowości. Są dosyć płodne. Średnio w miocie występuje 6 młodych. Idealna waga wynosi od 4,25 do 5,25 kg.

Niebieskoszary wiedeński

Genotyp: ABCdG/ABCdG

Rasa powstała w Niemczech. Niemalże stuletnia historia powstania rasy królików wiedeńskich niebieskoszarych, obecnie cenionej i dość licznie hodowanej, jest zagmatwana, ale ostatecznie uwieńczona niemałym sukcesem. W latach 20-tych i 30-tych XX wieku, w północnych Niemczech dążono do wyhodowania szybko rosnącego i dobrze umięśnionego królika o gęstym, niebieskoszarym futerku. Wydawało się, że sukces jest bardzo blisko. Jednak hodowane wówczas niebieskoszare króliki były olbrzymami i nie gwarantowały osiągnięcia założonego celu. Zaprzestano więc hodowli takich królików, tym bardziej, że w Niemczech w latach 30-tych i 40-tych władze polecały hodowlę wiedeńskich niebieskich i białych oraz nie-

mieckich srebrzystych. Ale pomimo tego zachowała się nieliczna populacja królików niebieskoszarych.

Wiele lat po II wojnie światowej, w latach 90-tych Dirk Wortmann z Hilter, niedaleko od Osnabrück, podjął decyzję wyhodowania królika średniej wielkości, szybko rosnącego, dobrze umięśnionego i o niebieskoszarym futerku. Sędzia królików Joachim Preuß odwoził go od powziętego zamiaru, głównie dlatego, że przedwojenne próby były nieudane. Wortmann jednak niezachwianie trwał przy swoim planie. Wtedy przyjaciel Wortmanna, hodowca niebieskich wiedeńskich, podarował Wortmannowi doskonałego samca niebieskiego wiedeńskiego. I to był moment przełomowy. Upór Wortmanna się opłacił. Już po dwóch latach pracy hodowlanej, Wortmann przywiózł na wystawę królików w Dolnej Saksonii kilka królików niebieskoszarych, o cechach uprzednio założonych i pokazał je ówczesnemu przewodniczącemu regionalnego stowarzyszenia hodowców królików, Günterowi Recktor'owi. Rok później Wortmann pokazał na wystawie w Oldenburgu 11 królików niebieskoszarych, które w większości otrzymały bardzo dobrą ocenę. I tak rozpoczął się triumfalny pochód nowych niebieskoszarych królików, które ze względu na pokrój nazwano wiedeńskimi niebieskoszarymi.

Przy pomocy klubowych kolegów Dirka Wortmanna, powstała dostateczna liczba hodowców i baza wiedeńskich niebieskoszarych królików. Już w 1997 roku wiedeńskie niebieskoszare zostały uznane jako rasa i od tego czasu triumfalny pochód tej rasy wyraźnie był zauważalny. Na przykład na 29. Federalnej Wystawie Królików w 2009 roku w Karlsruhe pokazano 180, a na 30. Federalnej Wystawie Królików w 2011 roku w Erfurcie, wystawiono aż 204 króliki rasy wiedeńskiej niebieskoszarej.

Czarny wiedeński

Genotyp: ABCDg/ABCDg

Niejasne jest pochodzenie czarnych wiedeńskich. Niektóre źródła podają, że pochodzą z Austrii, inne zaś że z Niemiec. Ale większość źródeł podaje niemieckie pochodzenie czarnych wiedeńskich. Nie może nas jednak zwieść w ich nazwie słowo 'wiedeński'. Może ono jedynie wskazywać, że czarne wiedeńskie są w typie królików wiedeńskich.

Czarne wiedeńskie zostały wyhodowane przez krzyżowanie wiedeńskich niebieskich z wybitnie czarnymi królikami rasy alaska. Twórcom rasy chodziło o uzyskanie królików o pokroju królika niebieskiego wiedeńskiego, ale o czarnym, lśniącem futerku.

Biały wiedeński

Genotyp: A---x/A---x

Biały wiedeński – jak nazwa wskazuje – został wyhodowany w Wiedniu (Austria).

Jest wynikiem pracy hodowlanej austriackiego urzędnika kolejowego Wilhelma Mucke. W jego hodowli królików holenderskich pojawiła się w końcu XIX wieku leucystyczna mutacja, charakteryzująca się białą sierścią i niebieskimi oczami. Leucyzm jest wynikiem niedoboru ciemniejszego pigmentu w skórze i we włosach (u ptaków w piórach). W przeciwieństwie do albinizmu, leucyzm spowodowany jest niedoborem nie tylko melaniny, ale też wszystkich typów pigmentu skóry i sierści.

Króliki holenderskie zaliczane są do rasy małej (2 kg – 3,25 kg), dlatego W. Mucke swoje mutanty krzyżował z białymi olbrzymami, w konsekwencji otrzymał leucystyczne króliki o średniej wielkości. Po 15 latach pracy hodowlanej, pokazał swoje króliki po raz pierwszy na wystawie w 1907 roku. Znacznie odbiegały one w budowie od obecnych białych wiedeńskich. Dalsze prace hodowców polegały na upodobnieniu białych wiedeńskich pod względem pokroju do niebieskich wiedeńskich.

Obecnie białe wiedeńskie są jedną z bardzo popularnych ras. Znane są między innymi z tego, że nawiązują one silne więzi z ich właścicielami.

Szary wiedeński

Genotyp: ABCDG/ABCDG

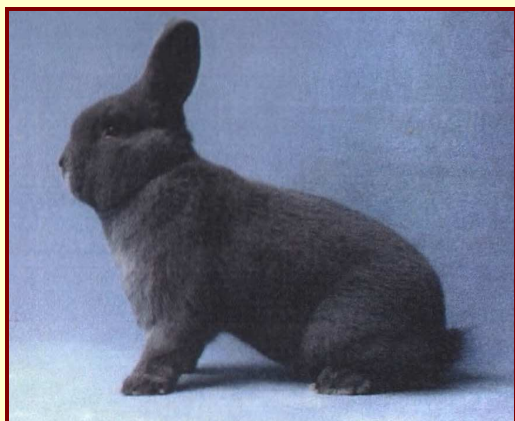
Wiedeński szary wyhodowany został w Niemczech. Historia jego sięga ostatnich lat XIX wieku. Wówczas był to mały królik o umaszczeniu dzikim. W latach trzydziestych XX wieku dążono w Niemczech do stworzenia listy ras o dużej wydajności rzeźnej. Na niej znalazły się między innymi: wiedeński niebieski i wiedeński biały. Postanowiono więc przekształcić małego niemieckiego królika szarego i nadać mu wygląd królika w typie królików wiedeńskich. Praca hodowlana trwała dość długo, nie zawsze jej wynik był zadowalający. W końcu jednak powstał szary królik o zwartej budowie i wielkości królika niebieskiego wiedeńskiego. Nazwany został: Graue Wienec (wiedeński szary). Nazwa ta obowiązuje w Niemczech od 1962 roku. Obecnie hodowany jest nie tylko w Niemczech, lecz można go spotkać także w hodowlach w całej Europie. Pomimo szarego futerka, wygląda atrakcyjnie.

19. Niebieski wiedeński (NW)

EE: Blaue Wiener (BLW)

Grupa: rasy średnie

Dane do oceny

Punkty

1. Waga	10
2. Kształt tułowia, typ i budowa	20

1. Waga

Kg	od 3,75 do 3,99	od 4,00 do 4,24	od 4,25 do 5,25
Punkty	8	9	10

2. Kształt tułowia, typ i budowa

Tułów nieco wydłużony, w formie walca, z przodu i z tyłu o jednakowej szerokości. Linia grzbietu wyrównana i dobrze zaokrąglona z tyłu; klatka piersiowa w pełni rozwinięta; szyja krótka i mocna; kończyny mocne i średniej długości; postawa średniej wysokości. W przypadku starszych samic dopuszczalne jest małe, dobrze ukształtowane podgardle.

Wady małe i Wady duże: zobacz „Ogólne”.

3. Okrywa włosowa

Sierść średniej długości, ciało dobrze i równomiernie owłosione, gęste. Uszy dobrze owłosione.

Wady małe i Wady duże: zobacz „Ogólne”.

4. Głowa i uszy

Głowa silna, czoło i okolice nosa szerokie, policzki uwydatnione. Głowa mocno osadzona, blisko tułowia, szyja niewidoczna; uszy dobrze osadzone i o mocnej strukturze. Długość uszy wynosi od 10,0 do 13,5 cm i odpowiada wielkości ciała i podkreśla wiedeński typ królika.

Wady małe: Niewłaściwy kształt głowy; cienkie, pomarszczone, nieco krótkie lub nieco długie uszy, nie odpowiadające rozmiarowi i typowi ciała królika.

Wady duże: Kształt głowy znacznie odbiegający od typu lub płci. Całkowicie inny sposób noszenia uszu. Długość uszu mniejsza niż 9,0 cm i większa niż 14,5 cm.

5. Barwa okrywy i wyrównanie

Górny kolor owłosienia jest od średniego do ciemnoniebieskiego i powinien mieć zdecydowany połysk. Oczy są niebieskoszare, pazurki ciemne. Kolor jest równomiernie rozłożony na ciele, ale kolor brzucha jest nieco ciemniejszy i wydaje się bardziej matowy.

Wady małe: Trochę jasnego koloru wierzchniego owłosienia (nieznaczne wyblakły). Cętkowany i jakby oszroniony kolor wierzchni; zbyt ciemny kolor; jasne włosy czuciowe. Lekko brązowawy odcień futerka. Trochę inny kolor oczu. Nieco jasny kolor głowy, uszu, klatki piersiowej i kończyn; niewielkie skupiska białych włosów w okrywie.

Wady duże: Zbyt jasny kolor okrywy włosowej (mocno wyblakły) lub zbyt ciemny, zbliżony do czarnego, duże skupiska białych włosów lub białe obrzeżenia uszu. Inny niż niebieskoszary kolor oczu. Dwa rodzaje kolorów pazurów lub bez pigmentu (biały).

6. Barwa podszycia

Podszycie jest nieco jaśniejsze niż kolor wierzchni. Powinno być czyste, wyraźne i sięgać aż do nasady włosów.

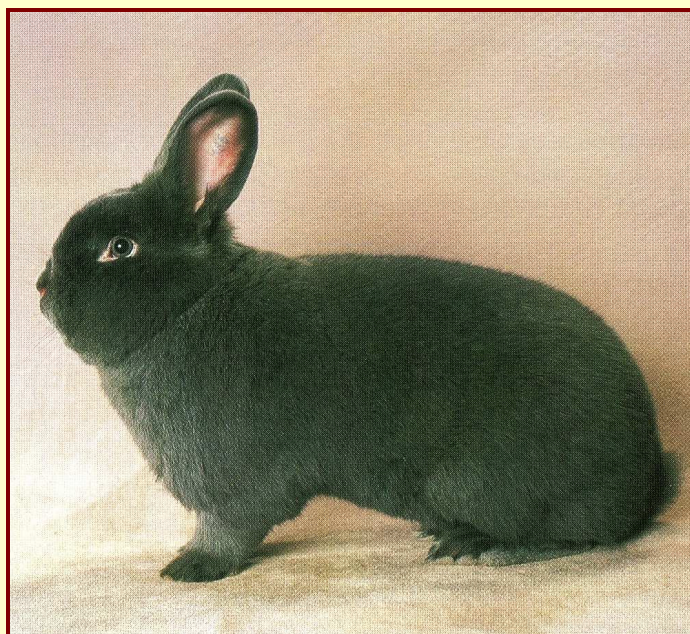
Wady małe: Nieco brązowawy odcień pod okrywą. Trochę jasnego lub rozproszonego koloru podszycia. Zły wyraźny kolor pośredni.

Wady duże: Zdecydowanie brązowy kolor podszycia. Niewłaściwy kolor pośredni. Bardzo nieczyste, przeplatane bielą podszycie.

7. Opieka i zdrowie

Zobacz „Ogólne”.

Według Europa Standard 2024

20. Niebieskoszary wiedeński (NszW)

EE: Blaugraue Wiener (BlgrW)

Grupa: rasy średnie

Dane do oceny	Punkty
1. Waga	10
2. Kształt tułowia, typ i budo-	20

2. Waga

Kg	od 3,25 do 3,75	ponad 3,75 do 4,25	ponad 4,25 do 5,25
Punkty	8,0	9,0	10,0

2. Typ, kształt i budowa ciała

Tułów nieco wydłużony, w formie walca, jednakowo szeroki z przodu i z tyłu, o równej linii grzbietu, zad dobrze zaokrąglony. Klatka piersiowa w pełni rozwinięta. Szyja krótka i mocna. Mocne, średniej długości kończyny czynią postawę średniej wysokości. Samica jest nieco bardziej delikatna i pozbawiona podgardla, ale u starszych samic może występować dobrze uformowane podgardle.

Wady małe i Wady duże: zobacz „Ogólne”.

3. Okrywa włosowa

Owłosienie średniej długości, gęste, z dobrze rozwiniętymi włosami ościstymi. Uszy dobrze owłosione.

Wady małe i Wady duże: zobacz „Ogólne”.

4. Głowa i uszy

Głowa mocna, z wyraźnie zaznaczonymi policzkami; czoło i okolice nosa szerokie. Uszy mocne, o mocnej strukturze, noszone blisko siebie, pionowo, w kształcie litery V. Długość uszu – od 10,0 do 13,5 cm – odpowiada wielkości ciała i podkreśla typ królika wiedeńskiego.

Wady małe: Niewłaściwy kształt głowy; cienkie, pomarszczone, nieco za krótkie lub nieco za długie uszy, które nie odpowiadają rozmiarowi i typowi ciała.

Wady duże: Kształt głowy znacznie odbiegający od typu lub płci. Całkowicie inny sposób noszenia uszu; długość ucha mniejsza niż 9,0 cm i większa niż 14,5 cm.

5. Barwa okrywy i wyrównanie

Kolor wierzchni niebieskoszary, występujący w tonacji jasnej, średniej i ciemnej. W środkowej strefie jest preferowane tonowanie. Kolor brzucha i spód ogona jest biały lub w jasnym kolorze kremowym. Cieniowanie barwy wierzchniej spowodowane jest włoskami o niebieskich końcówkach, rozprowadzonych możliwie po całym ciele, których występowanie powinno sięgać daleko w dół po bokach. Klatka piersiowa, boki i kończyny mogą być nieco jaśniejsze, ale ich barwa powinna w miarę możliwości pasować do koloru wierzchniego. Cienie pod oczami, linia szczęki i wnętrze strony kończyn są od koloru szarobiałego do kremowego. Uszy są niebiesko obramowane. Mały, obramowany klin przy szyi nie jest ostro zaznaczony, koloru brązowego. Oczy są niebieskoszare, a pazury nieco w kolorze rogowym.

Wady małe: Nierówne cieniowanie barwy wierzchniej, słabo cętkowana górna część ogona, wąskie obrzeżenia uszu, nieczyste krawędzie wewnętrzne i zewnętrzne uszu, krawędzie przeplatane włosami o różnych barwach, biała pierś, nieco białych włosów między zasadniczo barwnymi włosami, brak cętkowania na górnej części ogona, białe włosy lub białe skupiska białych włosów, tworzących plamy na uszach, brak tonowania barwy pokrywy włosowej. Duży lub innej barwy klin na tylnej części szyi. Nieco zaznaczone białe pasy na kończynach.

Wady duże: Za ciemny lub zbyt jasny kolor wierzchni; mocno przeplatany białymi włosami, tworzącymi białe plamy, brak barwy i cętkowania na górnej części ogona. Brzegi uszu mocno przeplatane bielą lub zdecydowanie widoczne białe kępki lub plamki na krawędziach uszu. Brak cieniowania. Czysto białe pasy na kończynach lub białe palce. Inny, aniżeli wymagany kolor oczu, dwa różne kolory pazurów lub pazurki bez pigmentu.

6. Barwa podszycia

Na barwnych częściach korpusu, znajduje się na podszyciu, pas o szerokości od 5 do 8 mm, w kolorze od brunatnego do brunatnoczerwonego, który płynnie przechodzi w kolor wierzchni. Barwa podszycia na całym ciele, łącznie z brzuchem, jest szaroniebieska i zajmuje około połowy, do dwóch trzecich długości włosów. Barwa podszycia na ogonie nie jest brana pod uwagę.

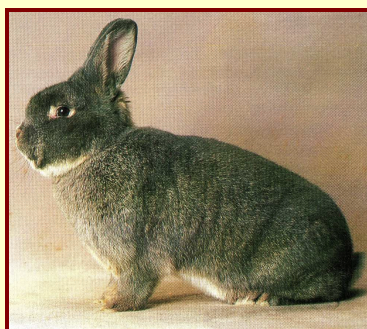
Wady małe: Słaby, rozmazany lub lekko rozjaśniony kolor pośredni; za wąski, lub za szeroki kolor pośredni. Nieco przeplatany bielą kolor pośredni oraz podszycia. Kolor podszycia występuje tylko na klatce piersiowej i biodrach.

Wady duże: Nieczysty lub przeplatany bielą kolor pośredni i podszycia. Zbyt szeroki pas koloru pośredniego (szerszy aniżeli 10mm). Całkowity brak koloru pośredniego lub podszycia. Brak szaroniebieskiego koloru podbrzusza.

7. Warunki opieki

Zobacz „Ogólne”.

Według Europa Standard 2024

21. Czarny wiedeński (CW)

EE: Schwarze Wiener (SchwW)

Grupa: rasy średnie

Dane do oceny

Punkty

2. Waga

Kg	od 3,25 do 3,75	ponad 3,75 do 4,25	ponad 4,25 do 5,25
Punkty	8,0	9,0	10,0

2. Kształt tułowia, typ i budowa

Tułów jest w formie walca, nieco wydłużony i jednakowo szeroki z przodu i z tyłu. Linia grzbietu równa i dobrze zaokrąglona z tyłu. Klatka piersiowa w pełni rozwinięta. Szyja jest krótka i mocna. Mocne, średniej długości kończyny zapewniają średnio wysoką postawę. Ogólnie samica jest nieco bardziej delikatna i pozbawiona podgardla. U starszych samic dopuszczalne jest małe, dobrze uformowane podgardle.

Wady małe i Wady duże: zobacz „Ogólne”.

3. Okrywa włosowa

Owłosienie jest średniej długości, gęste i z dobrze rozwiniętymi włosami ościstymi. Uszy dobrze owłosione.

Wady małe i Wady duże: zobacz „Ogólne”.

4. Głowa i uszy

Głowa jest mocna, z wyraźnie zaznaczonymi policzkami; czoło i okolice nosa szerokie. Uszy mocne; o mocnej strukturze; noszone blisko siebie, pionowo, w kształcie litery V. Długość uszu: od 10,0 do 13,5 cm, odpowiadają wielkości ciała i podkreślają typ królika wiedeńskiego.

Wady małe: Niewłaściwy kształt głowy. Cienkie, pomarszczone, nieco za krótkie lub nieco za długie uszy, które nie odpowiadają rozmiarowi i typowi ciała.

Wady duże: Kształt głowy znacznie odbiegający od typu lub płci. Całkowicie inny sposób noszenia uszu. Długość ucha mniejsza niż 9,0 cm i większa niż 14,5 cm.

5. Barwa okrywy i wyrównanie

Barwa pokrycia jest zdecydowanie czarna i błyszcząca. Oczy są ciemnobrązowe, pazurki czarnoniebieskie. Kolor pokrycia powinien być jednakowo intensywny na całym ciele, ale kolor podbrzusza nieco matowy.

Wady małe: Nieznaczne odstępstwo od wzorcowego koloru, nieco rdzy, jasne włosy przewodnie, niewiele białych włosów w pokryciu.

Wady duże: Mocny szary, cętkowany kolor wierzchni. Jasny lub biały kolor obrzeży uszu. Na podszyciu widoczne małe białe plamki. Kolor oczu inny, aniżeli brązowy; dwa różne kolory pazurków lub pazurki bez pigmentu.

6. Barwa podszycia

Barwa podszycia jest ciemnoniebieska, sięgająca aż do skóry; im ciemniejsza, tym lepsza.

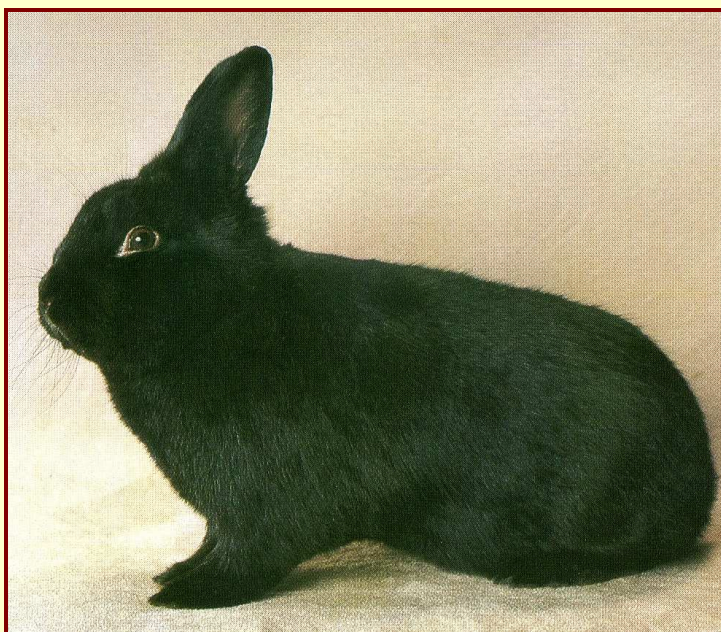
Wady małe: Trochę jasnego lub nie sięgającego ciała koloru ciemnoniebieskiego. Pokazujący się kolor pośredni.

Wady duże: Wyraźny kolor pośredni, mocno zanieczyszczony i rozproszony, biel u nasady włosów.

7. Opieka i zdrowie

Zobacz „Ogólne”.

Według Europa Standard 2024

22. Biały wiedeński (BW)

EE: Weiße Wienerm (WW)

Grupa: rasy średnie

Dane do oceny	Punkty
1. Waga	10
2. Kształt tułowia, typ i budowa	20
3. Okrywa włosowa	20
4. Głowa	15
5. Uszy	15
6. Barwa owłosienia i wyrównanie	15
7. Stan opieki	5
Razem	100

1. Waga

Kg	od 3,00 do 3,50	ponad 3,50 do 4,00	ponad 4,00- do 5,00
Punkty	8	9	10

2. Kształt tułowia, typ i budowa

Wiedeński biały jest nieco mniejszy od wiedeńskiego niebieskiego, ale stawia mu się te same wymagania co niebieskiemu. Jeśli chodzi o kształt korpusu, to jest bardziej wyraźny. Kończyny są mocne i tworzą średniej wysokości postawę. Samica jest nieco bardziej delikatna, aniżeli samiec. Pozbawiona jest podgardla, ale w przypadku starszych samic dopuszczalne jest małe, dobrze uformowane podgardle.

Wady małe: zobacz „Ogólne”, głównie nieco słabszej kondycji.

Wady duże: zobacz „Ogólne”, głównie brak budowy królika typu wiedeńskiego; brak właściwej postawy.

3. Okrywa włosowa

Sierść jest średniej długości, gęsta, delikatna i równa na całym tułowiu. Uszy dobrze owłosione.

Małe i duże wady: zobacz „Ogólne”.

4. Głowa

Głowa jest krótka. Czoło i okolice nosa są szerokie, a policzki dobrze zaznaczone. Głowa osadzona jest blisko tułowia, szyja prawie niewidoczna.

Małe wady: niewłaściwy kształt głowy. .

Małe wady: kształt głowy znacząco odbiegający od typu rasy lub płci.

5. Uszy

Uszy dobrze osadzone, mocne i o mocnej tkance, dobrze zaokrąglone. Pod względem długości odpowiadają typowi białego wiedeńskiego. Idealna długość ucha wynosi od 10,5 do 11,5 cm.

Małe wady: cienkie, pomarszczone uszy; nieco za krótkie lub za długie, nieodpowiednie do wielkości i typu ciała.

Duże wady: Uszy noszone odmiennie od typu, za krótkie (poniżej 9 cm) lub za długie (powyżej 13,5 cm).

6. Barwa okrywy i wyrównanie

Kolor wierzchni o dobrym i wyraźnym połysku, czysto biały i rozciąga się bez żadnych odchyleń kolorystycznych na całym ciele, łącznie z głową i uszami, brzuchem i nogami. Podszycie również jest białe i nie różni się od koloru wierzchniego. Oczy są niebieskie, pazury są pozbawione pigmentu (białe).

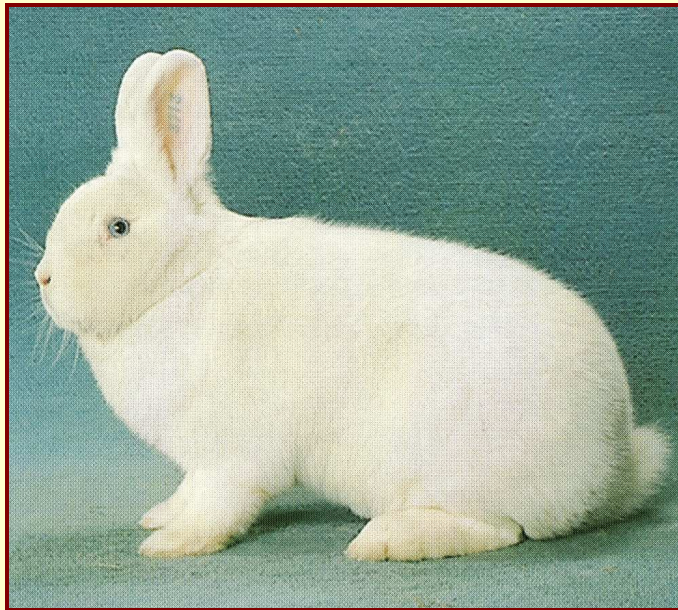
Małe wady: niewielkie różnice w barwie na korpusie, lekko żółtawy lub szarawy odcień, słaby połysk.

Duże wady: silne żółtawe lub szarawe zabarwienie wierzchniej warstwy, całkowity brak połysku. Kolor oczu inny niż wymagany, dwa różne kolory pazurów.

7. Opieka i zdrowie

Zobacz „Ogólne”.

Według Europa Standard 2024

28. Szary wiedeński (SzW)

EE: Graue Wiener (GrW)

Grupa: rasy średnie

Dane do oceny	Punkty
1. Waga	10
2. Kształt tułowia, typ i budowa	20
3. Okrywa włosowa	20
4. Głowa i uszy	15
5. Barwa okrywy i wyrównanie	15
6. Barwa pośrednia i podszycia	15
7. Stan opieki	5
Razem	100

1. Waga

Kg	od 3,50 do 3,74	od 3,75 do 3,99	od 4,00 do 5,00
Punkty	8	9	10

2. Kształt tułowia, typ i budowa

Tułów w kształcie walca; jednakowo szeroki z przodu i z tyłu; linia grzbietu równa i dobrze zaokrąglona z tyłu; klatka piersiowa w pełni rozwinięta; szyja krótka i mocno osadzona na tułowiu; kończyny mocne i średniej długości; postawa średniej wysokości. Samica jest nieco bardziej delikatna od samca i pozbawiona podgardla. W przypadku starszych samic dopuszczalne jest małe, dobrze ukształtowane podgardle.

Małe i duże wady: zobacz „Ogólne”.

3. Okrywa włosowa

Włosy okrywy włosowej są średniej długości, gęste, z dobrze rozwiniętymi włosami ościstymi. Uszy są dobrze owłosione.

Małe i duże wady: zobacz „Ogólne”.

4. Głowa i uszy

Głowa jest mocna; czoło i okolice nosa szerokie; policzki dobrze rozwinięte. Uszy dobrze osadzone, mocne, jędrne i zaokrąglone. Idealna długość od 10,0 do 13,5 cm sprawia, że są proporcjonalne do wielkości ciała i podkreślają typ królika wiedeńskiego.

Małe wady: głowa niedostatecznie rozwinięta; uszy cienkie, pomarszczone; nieco krótkie lub długie, ale mieszczące się pomiędzy długością minimalną i maksymalną.

Duże wady: Kształt głowy znacząco odbiega od typu rasy lub płci. Noszenie uszu całkowicie odbiegające od wymogu wzorca. Długość uszu poniżej 9,0 cm lub powyżej 14,5 cm.

5. Barwa okrywy i wyrównanie

Uznane odmiany umaszczenia to: żelaznoszary, niebieskoszary, ciemnoszary, dziki, dziki zajęczy i zajęczy. Należy położyć szczególny nacisk na jakość umaszczenia. Cieniowanie sierści, spowodowane jest czarnymi włosami, które pojawiają się w kępkach. Są one równomiernie rozłożone na grzbiecie i powinny sięgać głęboko po bokach ciała. Górna część ogona jest intensywnie nakrapiana; u zwierząt ciemno- i stalowoszarych czarny wierzch ogona nie jest ani wadą małą, ani dużą. Umaszczenie okrywowe na brzuchu, wewnętrznej stronie kończyn i spodniej stronie ogona jest ciemnoszare lub białe, albo od białego do kremowego, w zależności od odmiany umaszczenia (zobacz Regulamin Ogólny).

Obramowania uszu są czarne i wyraźnie zaznaczone. Klin na karku jest niewielki i w zależności od odmiany umaszczenia, nieco jaśniejszy lub ciemniejszy, rudobrazowy. Umaszczenie okrywowe jest ograniczone czarnym paskiem o szerokości około 3 mm poniżej włosów okrywowych. Oczy są brązowe, a pazurki ciemne.

Małe i duże wady: zobacz „Ogólne” – ma zastosowanie do wyżej wymienionych odmian barwnych. Inne odmiany barwne, nie wymienione powyżej są nie uznawane.

6. Barwa pośrednia i podszycia

Postanowienia ogólne mają zastosowanie do wyżej wymienionych odmian barwnych.

Małe i duże wady: zobacz „Ogólne”.

7. Opieka i zdrowie

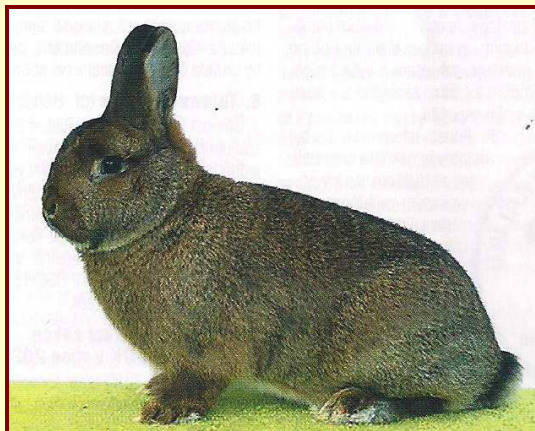
Zobacz „Ogólne”.

Według Europa Standard 2024

Mały wiedeński

Kleine Wiener

Mały wiedeński żelazisty

Małe króliki w typie wiedeńskim w Europie były hodowane od 1970 roku przez duńskiego hodowcę, Arne Nielsena z Assens, ale po raz pierwszy zostały pokazane na wystawie regionalnej w Års w 1990 roku. 1 marca 1991 roku mały wiedeński został włączony do skandynawskiego standardu.

Axel Erksen z Høng wyhodował małego wiedeńskiego o niebieskim umaszczeniu, zaś szwedzki hodowca Alfred Hedlund o dzikim umaszczeniu.

W Niemczech wyhodowano małe wiedeńskie o umaszczeniu białym, dzikim i żelazistym. Twórcami tych odmian byli między innymi Markus Kynastow i Udo Egelkraut.

Niemieccy hodowcy, w porozumieniu z duńskimi hodowcami, złożyli wniosek o uznanie nowej rasy – mały wiedeński. Po ilościowo i jakościowo udanej prezentacji na wystawie federalnej w Lipsku w 2023 roku, rasa ta została uznana w Niemczech w 2024 roku.

Uznane zostały następujące odmiany barwne: biała z niebieskimi oczami, szara (dzika) i żelazista.

Małe wiedeńskie zyskują na Zachodzie, a także w Czechach coraz większą popularność ze względu na swoją budowę i spokojny charakter. Wąż od 2,5 do 3,5 kg.

Manfred Uglorz

Czesi mają nową rasę

Rudawski czerwony

Krušňohorský červený

Rudawski czerwony – to najnowsza czeska rasa, wyhodowana przez sędziego Martina Netíka z Krupki, miejscowości leżącej u podnóża Czeskich Rudaw. Powstała ze skrzyżowania królików czeskich czerwonych z rońskimi.

M. Netík wyhodował rasę o wyjątkowo pięknej okrywie włosowej, czerwono-brązową ze znakami królika rońskiego.

W 2021 roku nowa rasa po raz została zaprezentowana na wystawie w Prerowie, a w 2024 roku została uznana na wystawie w Lysej.

Filatelistyka

1. **Pocztą Republiki Angoli** (duże państwo w zachodnio-południowej Afryce nad Oceanem Atlantyckim, była kolonia portugalska, język urzędowy portugalski) wprowadziła do obiegu pocztowego w 2018 roku znaczki pocztowe przedstawiające dzikie gołębie, góra od lewej: treron krasnonosy, synogarlica popielata, turkaweczka czarnogardla i gołąb okularowy.

2. **Pocztą Republiki Palau** (wyspiarskie państwo samorządowe o pow. 458 km², stowarzyszone z USA na Ocenie Spokojnym, Oceania, leżące 3200 km na południe od Tokio) wprowadziła w 1994 roku do obiegu pocztowego, lotniczego, bloczek znaczków pocztowych przedstawiających rodzime ptaki, góra od lewej: wachlarzówka rdzawogrzbista, derkaczek czarnopręgi, salangara mikronezyjska, łowczyk cyfrazonowy, syczek mikronezyjski i owocozę szaroszyi.

3. **Poczta Brazylii** wprowadziła do obiegu pocztowego w 1988 roku bloczek znaczków pocztowych przedstawiający ryby akwariowe, góra od lewej: pstrążeń srebrzysty, arowana czarna, bystrzyk błękitny, wachlarek, zbrojnik niebieski i kirysek szmaragdowy.

4. **Poczta Portugalii** wprowadziła do obiegu pocztowego w 1988 roku znaczki pocztowe przedstawiające ptaki rodzime, od lewej: grzywacz, myszółów zwyczajny, rybitwa różowa i słonka zwyczajna.

5. **Poczta Polska** wprowadziła do obiegu pocztowego w 1966 roku znaczki pocztowe w cyklu „Ptaki leśne” przedstawiające ptaki leśne, góra od lewej: sówka, dzięcioł zielony, zięba, sikora bogatka, czyżyk, dudek, wilga i pleszka, oraz bloczek przedstawiający w/w ptaki.

6. Poczta Polska wprowadziła do obiegu pocztowego w 1965 roku znaczki pocztowe przedstawiające storczyki, góra od lewej: jęzatka hybrydowa, obuwik hybrydowy, storczyk epifitowy, storczyk Warszawicza, wanda Sanderana, obuwik hybrydowy, sobralia, katleja wargowa, czerwona disa.

7. **Pocztą Polska** wprowadziła do obiegu pocztowego w 1967 roku znaczki pocztowe w cyklu „Kwiaty polne” przedstawiające kwiaty rosnące na polach, góra od lewej: fiołek trójbarwny, powój polny, kąkol, kurzyślad polny, cykoria podróżnik, świerzbica polna, wrotycz zwyczajny, kwiaty polne – bukiet, mak polny.

Prezentowane walory filatelistyczne pochodzą ze zbiorów pana Janusza Marchelskiego i Stanisława Zająca (polskie).

Opracowanie: Zdzisław Jakubanis